

Դ Ի Ը Զ Ե Ն Կ Ո

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ
ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՅԵՎ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՅԱՐԳՄ. Վ. ԱՎ.

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԿԵՆՏՐ. ՇՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ 1931—IX ՌՈՍՏՈՎ

631.5

Դ-46

631.5

7-46

ՀԵՄ. ԳՐԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻԶԱՄ

ՀԵՄ. ԳՐԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻԶԱՄ № 515 2

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՅԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 631.52

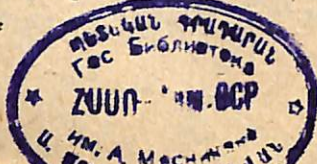
Այս տարվա գարնանը Հյուսիսային կովկասյան յերկրամասը վճռական հաջողություններ ձեռք բերեց գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման գործում: Հյուսիսային կովկասյան կազմակերպությունն անշեղորեն անցկացնելով կուսակցության լենինյան դիրքը, վճռահանություն պայքարելով յերկու ֆրոնտում—աջ թեքման դեմ, վորը ներկա ետապի ամենավտանգավոր թեքումն է, «ձախ» ուղորտունիքով և հաշտվողական տրամադրություն դեմ, հիմնականում ավարտեց յերկրամասի համատարած կոլեկտիվում, կոլեկտիվացման հիման վրա լիկվիդացիայի յենթիկելով կուլակությունը վորպես դասակարգ: Զբաղումն տնտեսությունների 82 տոկոսը միացել և կոլխոզներում: Ցանքսերի 90 տոկոսը կենտրոնացված է կոլխոզային տնտեսություններում: Յերկրամասի կոլխոզային գյուղացիությունն «արդեն վերածվեց հողագործության կենտրոնա-

կան դեմքի, կոլխոզները դարձան հիմնական արտադրողներ ժող միայն հացահատիկի բնագավառում, այլ և կարևորագույն գյուղատնտեսական հումուսի (բամբակ, ճակնդեղ, արեածաղիկ և այլն) բնագավառում: Ջրավոր-միջակ անհատական տնտեսությունների դերը միանգամայն աննշան է:

Այսպիսով յերկրամասի համատարած կոլեկտիվացման ուսյունների պայմաններում կոլխոզային գյուղացիությունը հանդիսանում է խորհրդային իշխանությունների միակ և դիտավոր հենարանը գյուղում:

Հյուսիսային կովկասյան յերկրամասի կոլխոզները գործավարձի հիման վրա, պայքարելով աշխատանքի ուղիղ կազմակերպման և աշխատանքային կարգապահության համար, զգալի հաջողություններ ձեռք բերին զարնանացանի, հացահատիկային կուլտուրաների քաղհանման և բերքահավաքի աշխատանքներում: Այս հաջողությունները պետք է խորացվեն և ամրացվեն աշխանային գյուղատնտեսական աշխատանքների ժամանակ: Այդ աշխատանքներից գլխավորներն են աշխանացանը, աշխանավարը, պրոպաշնի, տեխնիկական կուլտուրաների և ստղաբանշարեղենի բերքահավաքը:

Աշխանային գյուղատնտեսական աշխատանքները կոլխոզներում պետք է կատարվեն զգալի լարվածությամբ և կարճ ժամանակամիջոցում (ոգոտոտս-սեպտեմբեր), վորպիսին բղխում է տարվա այս շրջանի գյուղատնտեսական արտադրության յուրահատկությունից: Ամենակարճ ժամանակամիջոցում կոլխոզները պետք է լիովին վերջացնեն կավոր կուլտուրաների կալսը, կատարեն հացամթերման, պետք է հավաքեն, կալսեն և հանձնեն պրոպաշնի, տեխնիկական կուլտուրաների ապրանքային մասը, կալսեն 3.867.000 հեկտար աշխանացան և 5 միլիոն հեկտար աշխանավար:

42646-63

Պարզ է, վոր լիկվիդացիայի յենթարկված կուլակությունների միացություններն ամեն միջոցներով պիտի փորձեն արգելք հանդիսանալ կոլխոզներում աշխանային աշխատանքների հաջող անցկացմանը, մի անգամ ել պիտի փորձեն թուլացնել և վիժեցնել կոլխոզների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդումը: Դրա համար ել կոլխոզիկների յայն մասնաները նախապես մոբիլիզացիայի պիտի յենթարկեն իրենց ուժերը՝ պայքարելու կուլակային ֆասսարարությունների դեմ և հաղթահարելու աշխանային դաշտային աշխատանքների ընթացքում անխուսափելիորեն առաջացող դժվարությունները:

Աշխանային աշխատանքները հաջողությամբ անցկացնելու համար կոլխոզները պարտավոր են պարզ և ուղիղ դասավորել ուժերը և արտադրության միջոցները, ուժերը ղեկավարելու և արտադրության միջոցներն ոգտադրծելու մեջ ձկունություն և հմտություն պետք է ունենան:

Ներկա շրջանը կոլխոզներին ավելի մեծ պահանջներ է առաջադրում՝ տնտեսության արտադրողականությունը և ապրանքայնությունը բարձրացնելու նկատմամբ: Այդ պատճառով ել բերքի բարձրացման համար մղվող պայքարը հանդիսանում է կոլխոզների հիմնական խնդիրներից մեկը և պետք է մղվի բոլշևիկյան համառությունով և վճռականությամբ: Աշխանացանի շրջանում այդ պայքարը հիմնված պիտի լինի անհրաժեշտ ագրոմիջոցառումների լրիվ իրագործման վրա, ինչպես որինակ, ցանքերի ժամկետների լստիվ պահպանելը, ցանքսը 100 տոկոսով տեսակավոր աշխանային սերմացույով կատարելը, 100 տոկոսով շարքացաներով ցանելը, սերմերի տեսակավորումն ու ախտահանումը և այլն:

Հաջորդ տարվա զարնանացանի պլանի կատարման և

բերքի բարձրացման համար մղվող պայքարում վճռական նշանակութիւն ունի աշխատավարի քանակը և վորակը: Ահա թե ինչու, աշխատավարի պլանը միայն քանակային պետք է կատարել, այլ և բոլոր ուժերը պիտի լարել, այդ պլանը գերակատարելու համար:

Կոլխոզներում բոլոր աշխատանքներն անխտիր պիտի հիմնովին գործավարձի վրա, վճռականորեն պետք է պայքարել գործավարձը ժխտելու ամեն տեսակ փորձերի և այն ձևականորեն անցկացնելու դեմ, հատկապես պետք է խորտակել կոլխոզնիկների առանձին հետամնաց խմբերի այն փորձը, վորոնց նպատակն է աշխատանքը հիմնել կուլակային հավասարեցման սկզբունքի վրա: Գործավարձն անցկացրելով, կոլխոզները պարտավոր են ուղիղ և ժամանակին կազմակերպելու աշխատանքի հաշվառքը, քանի վոր «գործավարձը չի իրականանա, յեթե ժամանակին հաշվի չը առնվի յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի կատարած աշխատանքային օրերի քանակը» (Կենտկոմի հունիսյան պլենումի վորոշումից): Սրան գուզընթաց, կոլխոզները պետք է վճրողներն և անշեղորեն իրագործեն ԽՍՀՄ-ի Հողօրոգումատի և Կոլխոզկենտրոնի այն վորոշումը, վորը վերաբերում է յեկամուսների բաշխմանը, համաձայն միայն յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի աշխատանքով գրված աշխատանքային օրերի, անխնա պայքարելով յեկամուսն ըստ շնչի բաժանելու կուլակային հավասարեցման փորձի դեմ:

Աշխանացանի կամպանիային բոլոր կոլխոզներում պետք է վերացվի կենդանի քաշող ուժի, տրակտորների և գյուղատնտեսական մեքենաների ոգտագործման մեջ գոյութիւն ունեցող դիմազրկութիւնը (обезличка):

Վորպեսզի աշխանային բոլոր աշխատանքները, մանավանդ աշխանացանը և աշխանավարը, ժամանակին և լրիվ

կատարվեն, դրա համար յուրաքանչյուր կոլխոզում պետք է կազմվի աշխատանքների մանրամասն ծրագիր. այդ ծրագիրը հաշվի պիտի առնի նյութերի և աշխատանքի աղբյուրների լրիվ և լավագոյն ոգտագործումը: Աշխատանքային ծրագիրը խնամքով քննութիւն պիտի յենթարկվի կոլխոզնիկների լայն մասսաների կողմից և վերջիններիս համար պարզ և մատչելի պետք է լինի:

Աշխատանքային ծրագրի նշանակութիւնն աշխանային գյուղատնտեսական աշխատանքների ժամանակ հատկապես ավելի մեծ է դառնում նրա համար, վոր այս ժամանակաշրջանում կոլխոզները պարտավոր են միաժամանակ կատարելու մի քանի կարևոր և շտապ աշխատանքներ: Աշխատանքային ծրագրի այս նշանակութիւնն աշխանային ժամանակաշրջանում հատկապես շեշտված է Կենտկոմի հունիսյան պլենումի վորոշումների մեջ:

«Այս խնդրի իրագործումը պահանջում է ուղիղ բաշխել մարդիկ, տրակտորները, ձիերը և մեքենաներն աշխանային բոլոր աշխատանքների միջև, պահանջում է նրանց մաքսիմալ արտադրողականութիւնը, վորպիսին նախատեսված պետք է լինի ամեն մի կոլխոզի և սովխոզի աշխատանքային ծրագրի մեջ: Չպետք է լինի մի կոլխոզ, առավել ևս մի մի սովխոզ առանց աշխանային աշխատանքների աշխատի ծրագրի»:

Կոլխոզների կազմակերպչական-տնտեսական հետագա ամրապնդման հետ միաժամանակ, իբրև այդ աշխատանքի անրաժանելի մաս, աշխանային շրջանին յերկրամասի մի շարք ռայոններում պետք է ծավալվի լայն մասսայական աշխատանք, ներգրավելու համար կոլխոզներում այն չքավոր-միջակ անհատականներին, վորոնք առայժմ դեռ դուրս են մնացել կոլխոզներից:

Մեր առաջ իր ամբողջ պարզությամբ պետք է զրվի այն հարցը, վոր տատանվելու ժամանակն անցնում է, վոր չքավորն ու միջակն ունեն մի ճանապարհ—կոլխոզի հետ կուլակի դեմ, թե կուլակի հետ, կոլխոզի դեմ: Պարզ է, վոր չքավորներն ու միջակները, վորոնք առայժմ դեռ անհատական են, կընտրեն առաջին ճանապարհը և 82 տոկոս կոլխոզնիկների որինակով և նրանց հետ միասին կը գնան կուլակի դեմ և համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա վերջականապես լիկվիդացիայի կյենթարկեն նրան:

ԻՆՉՊԻՍԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԻՆՉ ՀԵՏԵՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՄԲ ՊԵՏՔ Ե ԿԱՍԱՐԵԼ

Յերկրամասի զանազան ռայոններում, զանազան կոլխոզներում և նույնիսկ մի ռայոնի կամ մի կոլխոզի զանազան բրիգադներում աշխատանքներն աշնանային շրջանում վորոշ չափով տարբերվում են իրարից:

Այս հանգամանքը բացատրվում է նրանով, վոր զանազան ռայոններ ունեն տարբեր բնական-տնտեսական պայմաններ, վորից և առաջ են գալիս տարբեր մասնագիտացումներ: Չնայած դրան, այնուամենայնիվ կոլխոզներում հիմնական աշխատանքներն, յեթե աշնանային կամպանիայի սկիզբը հաշվելու լինենք, ոգոստոս ամիսը, պետք է համարել հետևյալները.—հողի վառումը, վորն սկսվում է հընձից անմիջապես հետո: Հենց վոր հասկերը խրձերով դարսրվեն, իսկույն պետք է վարել բազմախոփանի արորով կամ գութանով 5-6 սանտիմետր խորություն: Վարը կատարվում է մոլախոտերի և ֆլասատուների դեմ պայքարելու նպատակով, խոնավութունը, ինչպես նաև հողի սննդաբար նյութերն ավելացնելու և պահպանելու համար:

Առաջին հերթին պետք է վարել այն հողամասերը,

վորոնք ամենից շատ են ծածկված մոլախոտերով և վարակված ֆլասատուներով:

ՊՐՈՊԱՇՆԻ-ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՆԵՐԻ ԲԵՐՔԱՆՎԱՎՔԸ

Պրոպաշնի-տեխնիկական կուլտուրաների ցանքս զարգացավ միայն խոշոր սոցիալիսական ցանքսության մեջ, դրա համար էլ մա կասարյալ իրավունք ունի սոցիալիսական կոլվելու: Այս կուլտուրաների մշակումը կոչված է լուծելու մի ամբողջ շարք այնպիսի հարցեր, վորոնք կապված են վոշ միայն գյուղատնտեսություն վերակառուցման, այլ նաև ժողովրդական տնտեսություն հետ: Նա կոչված է հումուլթ մատակարարելու արդյունաբերությունը:

Պրոպաշնի-տեխնիկական կուլտուրաների բերքահավաքը պետք է կատարվի լարված պայմաններում, վորովհետև մի կողմից այդ աշխատանքին զուգադիպում են այլ կարե-վոր աշխատանքներ (աշնանացան, հացամթերում, աշնանավար, սիլոսացում և այլն) այն դեպքում, յեթե բերքահավաքը թույլ չափով է մեքենայացված: Նկատի ունենալով այս, լրիվ պետք է ապահովել սոցիալիսական հողամասի բերքի հավաքումը: Կորուստների առաջն առնել—ահա թե ինչը պետք է լինի յուրաքանչյուր կոլխոզի, յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի լողունդը:

Անցյալ տարվա փորձը ցույց տվեց, վոր աշխատանքի վատ կազմակերպման և մասսայական աշխատանքների բացակայություն պատճառով պրոպաշնի-տեխնիկական կուլտուրաների բերքահավաքը մեծ կորուստներով կատարվեց: Անցյալ տարվա սխալներն ազդանշան պետք է լինեն մեր հետագա աշխատանքներն ուղիղ հիմքերի վրա դնելու հա-րար:

Ուժերը և միջոցները ժամանակին մոբիլիզացիայի չեն թարկելով, աշխատանքի ուղիղ կազմակերպումով, գործավարձի հիման վրա և այս կուլտուրաների հետ կապված ազդու տեխնիկայի լուրջ ուսումնասիրութեամբ, անկասկած, կոլխոզները կկարողանան ամպհովել իր ժամանակին և հաջող բերքահավաքը: Ահա թե ինչու ամեն մի կոլխոզին կանաչալիսն պետք է գիտենա այն ամենապարզ տեխնիկական կանոնները, վորոնք վերաբերում են պրոպաշնի և տեխնիկական կուլտուրաների բերքահավաքին և կորուստների դեմ պայքարելուն:

Գրքիս վերջում տրված է այսպիսի կանոնների աղյուսակը: Կոլխոզում այդ աղյուսակը կարելի չէ կաղմել գյուղատնտեսի աջակցութեամբ վորև և կուլտուրայի, վորև ժամանակաշրջանի համար և հանձնել ամեն մի բրիգադիրին, դաշտաբույսին, խմբավարին:

ԲԵՐՔԱՆԱԿՆԵՐԻ ԱՅԳԻՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ԲԱՆՁԱՐԱՆՈՑՆԵՐՈՒՄ

Այգիների և բանջարանոցների մեծ լինելու դեպքում զանազան ժամանակներում աշխատանքներ կատարելու նպատակով կազմակերպվում են հատուկ բրիգադներ ամբողջ տարվա համար: Այս բրիգադները լիովին պետք է ավարտեն մթերքների հավաքման բոլոր աշխատանքները:

Այգեգործութեան ու բանջարաբուծութեան վերաբերյալ աշխատանքները աշխատանքները հիմնականում պիտի լինեն հետևյալները.—

1. Ժամանակին հավաքել բերքը հասուն և անփաս վիճակով:

2. Բերքահավաքը կատարել ուղիղ, համաձայն ագրոտեխնիկական կանոնների (ինվենտար, ժամկետեր, տարան):

3. Հավաքված բերքերը տեսակների բաժանել:

4. Կոնտրակտացիայի համաձայն հանձնել մթերականներին:

5. Հավաքված բերքը ժամանակին պետք է բերել վերամշակման վայրը կամ շտեմարանները:

6. Վերամշակումը կատարել ուղիղ (չորացում, աղում, պահածո պատրաստել և այլն):

7. Պահպանելու գործն ուղիղ կազմակերպել (խորձ, գեղ, փոս, նկուղներ, շտեմարաններ և այլն), նայած մթերքների տեսակին, ցեղին, ծագումին, տեսքին:

8. Ժամանակին հետևել և ստուգել պահված ապրանքները (խոնավությունը, ջերմութեան աստիճանը, հիվանդութիւնները, փաստառուները):

9. Կազմակերպել նոր այգիների տնկումը և հին այգիները պատրաստել ձմեռվա համար (ավելորդ ճյուղերի կտրելը, բույսերը լցնելը, փաստառուների բույսերը վոչնչացրելը):

ՄԻՆՈՍՍՑՈՒՄ

Միլոսացումը—դա անասնաբուծութեան բազա ստեղծելու համար ամենահզոր լծակներից մեկն է: Արդեն 1930 թ. կոլխոզները համոզվեցին զբաղմունքով, յերբ տեսան թե ինչպես անասուններն ագահութեամբ և մեծ ախորժակով ելին դուրս սիլոսը և զգալի ոգուտ ելին տալիս: Ֆերմերի և նրանց անասունների թիվը հատկապես մեծացավ 1931 թ.: Միաժամանակ զարգանում է նաև սիլոսային շինարարութիւնը: Յեթե 1930 թ. յերկրամասի կոլխոզներում սիլոսացվեցին 66,000 տոնն զանազան զանգվածներ, ապա 1931 թ. պլանի համաձայն պետք է սիլոսացվի 1.466.000 տոնն, այսինքն 22 անգամ ավելի: Այս միջին հաշվով կազմում է մի ուայոնի համար 25-30 հազար տոնն:

Սիրտացման կարևորութիւնը, անհրաժեշտութիւնը և ծափալը պարզ են: Սիրտացման հարցը—դա յուրահատուկ հարց է, վորը պահանջում է արտադրական խորհրդակցութիւնների և հատուկ բրիգադների վճռական լուծում: Վորպեսզի սիրտացման հետ կապված բոլոր խնդիրները ժամանակին և ուղիղ կատարվեն, դրա համար պետք է պարզ պատկերացնել, թե ինչ խնդիրներ են կանգնած կոլխոզներին և կոլխոզնիկներին առաջ աշնան ժամանակ:

Այդ խնդիրները հետևյալներն են.

1. Պետք է զիտենալ, թե ինչ քանակութեամբ և ինչ տեսակ անասուններ պետք է պահվեն տարվա ընթացքում:

2. Ինչ նորմայով պետք կլինի կերակրել անասունին, ինչ կերից ինչքան է պահանջվում մի գլուխ անասունի համար մի տարում և ինչ կերից ինչքան է պահանջվում ամեն տեսակ անասունների համար մեկ տարում:

3. Կերի քանակի մեջ ինչքան սիրտ է պետք մի տարվա համար:

4. Ինչ չափով պետք է ունենալ սիրտային կառուցումներ (տարողութիւնը խորաշարք մետրով, տոններով), վորպեսզի նրանք կարողանան իրենց մեջ պարունակել պահանջված քանակութեամբ կերեր:

5. Կիովին ոգտագործել այն վարկերը, վորոնք հատկացվում են սիրտային կառուցումներին (փոսեր, աշտարակներ, կիսաաշտարակներ և այլն), ինչպես նաև պետք է ապահովել կառուցումները հողամասերով, շինանյութերով (կավ, քար, կղմինդր, յեղեղ, հարդ և այլն):

6. Վերանորոգել յեղած բոլոր հին սիրտային կառուցումը և հարմարեցնել հին, անպետք նկուղներ, ներքնահարկեր և այլն):

7. Սիրտային բոլոր կառուցումները պետք է ավարտվեն ժամանակին:

8. Ոգտագործել այն բոլոր նյութերը, վորոնք պետքական են սիրտացման համար:

Վերևում հիշեցինք, վոր սիրտացումը կատարվում է վոչ միայն աշնանը, այլ նաև ավելի շուտ, քաղհանից և խոտհնձից հետո: Սա բացատրվում է նրանով, վոր սիրտացման զանազան նյութերը ստացվում են զանազան ժամանակներում:

Սիրտի առաջին պարտիան պետք է ստացվի հունիս հուլիս ամիսներում (վաղահաս արմատապտուղների մնացորդները, կոթերը, կեղևները, արեածաղկի, յիգիպտացորենի ցողունները, կանաչ յեղեղները և այլն):

Յերկրորդ պարտիան ոգոստոս-սեպտեմբեր և նոյնիսկ նոյմբեր ամիսներում (ցանված խոտերը, բախշաների մնացորդները, պրոպաշնի-տեխնիկական կուլտուրաների կեղտոտ մնացորդները, արմատապտուղների կոթերը, կեղևները և այլն):

Կոլխոզում պետք է նշանակվի հատուկ պատասխանատու անձնավորութիւն, վորը ղեկավարի, հսկի և պատասխանատու լինի սիրտային կառուցումների և սիրտացման նյութեր ձարելու բոլոր աշխատանքների համար:

ՊԱՅԳԱՐԸ ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՄ

Աշնանային աշխատանքների ժամանակ պետք կլինի պայքարել այգիների, բանջարանոցների, պրոպաշնի-տեխնիկական կուլտուրաների և աշնանային ցանքերի ֆուսատուների դեմ: Այս աշխատանքը կազմակերպելու մասին համառոտակի կարելի չէ ասել հետևյալը.

1. Վնասատուների դեմ հաջող պայքար կարելի չէ մղել այն ժամանակ, յերբ քննվեն և վորոշվեն ֆուսատուները:

2. Յերբ վորոշվի ֆնասոված հողամասի տարածությունը և ձեռք բերվեն անհրաժեշտ քանակությամբ ինվենտար և թույններ:

3. Յերբ պայքարի համար մշակված լինի աշխատանքներէ ծրագիր, վորտեղ ցույց տրվեն աշխատանքների չափը, ժամկետերը, անհրաժեշտ միջոցները, բանվորական ձեռքերը, խնդրի իրագործման կանոնները և ձևերը:

Վնասատուների հասցրած ֆնասները, թե դաշտերին և թե այգիներին ու բանջարանոցներին, հսկայական չափերի յեն հասնում: Միայն 1923 թ. յերկրամասում 2.250.000 ցենտներ հացահատիկ պակաս հավաքվեց: Յեթե հաշվելու լինենք այն բոլոր ֆնասները, վորոնք առաջ են դալիս այգիների և բանջարանոցների բերքի փթումից, (հիվանդություններ), թե դաշտերում և թե պահեստներում, ինչպես նաև բերքի փշացումից կամ վորակի դգալի վատացումից (թրթուռներ, մկներ և այլ վնասատուների հասցրած վնասներ), ապա մեր յերկրում այդ ֆնասներն հասնում են մի քանի միլիարդ ռուբլու:

ԿՈՒՈՁԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՏԵՐՐԻՏՈՐԻԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Փորձը, մանավանդ վերջին 1931 տարվա, ցույց տրվեց, վոր չի կարելի զբաղվել հողային տերրիտորիայի կադմակերպումով առանց միաժամանակ ցանքատիրությունը դարգացնելու և բրիգադային հողամասեր ընտրելու: Հողողտագործման սահմանները դժելով, անպայման ներսում պետք է կադմակերպել այդ տարածությունը: Գյուղատնտեսական կուլտուրաների քառասային ցրվածությունն աշխատանքի ժամանակ անխուսափելիորեն առաջ է բերում արտադրական միջոցների էլ ավելի քառասային ցրվածու-

թյուն: Այնտեղ, ուր հողային տարածությունը չի կադմակերպված, բրիգադներն ավելի շուտ դես ու դեն են դնում, քան թե աշխատում:

Քիչ չեն այնպիսի դեպքեր, յերբ 4-5 հազար հեկտար ցանքա ունեցող կոլխոզում ցորենը ցանվում է 25 տեղով, պրոպաշնի կուլտուրաները նույնպես: Այսպիսի դրություն է նաև մյուս կուլտուրաների վերաբերմամբ: Հերկն իրանից ներկայացնում է մի գույնգույն դուրգ, վորի վրայով թռչկոտում են անկյունից-անկյուն բրիգադները, խմբերը, այնպես վոր իզուր տեղ մի գյուղից մյուսը վազվղեն ավելի շատ ժամանակ է խլում, քան թե աշխատանքը, վորովհետև պետք կլինի կտրել 4-5 և ավելի կիլոմետր տարածությամբ փոսեր, ձորեր և գետեր: Իսկ հողն այդ միջոցում չորանում է, մոլախոտերը բուսնում, վնասատուներն էլ իրենց դործն են կատարում: Քանի վոր այսպիսի ճանապարհորդությունն աշնանից է սկսված, ապա նույնն անխուսափելիորեն շարունակվելու յի նախ հաջորդ տարվա դարնանը, ամառը և աշունը, վորովհետև հետագա բոլոր աշխատանքները կապված են ամբողջովին կուլտուրաների սկզբնական ցանքսի և տունկի հետ: Այս հարցի վրա անհրաժեշտ է կանգ առնել նրա համար, վոր գիտակցելով հանդերձ այսպիսի դրության բոլոր ֆնասները, բայց և այնպես շատ կոլխոզներ դեռ միչև այժմ տերրիտորիաներ չեն կադմակերպել:

Աշնանն սկսվում են նոր գյուղատնտեսական տարվա աշխատանքները: Աշունը բոլոր ուժերի և միջոցների գլխավոր դասավորողն է, հասցնելով այդ դասավորումը մինչև բրիգադային հողամասերը: Հետևաբար միայն աշնանն է, վոր բոլոր հողային տարածությունները վերջնականապես պետք է դառնան մինչև բրիգադային հողամասը: Իրա հա-

2. Յերբ վերոշվի ֆնասոված հողամասի տարածությունը և ձեռք բերվեն անհրաժեշտ քանակությամբ ինվենտար և թույններ:

3. Յերբ պայքարի համար մշակված լինի աշխատանքներէ ծրագիրը, վորտեղ ցույց տրվին աշխատանքների չափը, ժամկետները, անհրաժեշտ միջոցները, բանվորական ձեռքերը, խնդրի իրագործման կանոնները և ձևերը:

Վնասատուների հասցրած ֆնասները, թե դաշտերին և թե այգիներին ու բանջարանոցներին, հսկայական չափերի յեն հասնում: Միայն 1923 թ. յերկրամասում 2,250,000 ցենտներ հացահատիկ պակաս հավաքվեց: Յեթե հաշվելու լինենք այն բոլոր ֆնասները, վորոնք առաջ են դալիս այգիների և բանջարանոցների բերքի փթումից, (հիվանդություններ), թե դաշտերում և թե պահեստներում, ինչպես նաև բերքի փչացումից կամ վորակի դգալի վատացումից (թրթուռներ, մկների և այլ ֆնասատուների հասցրած վնասներ), ապա մեր յերկրում այդ ֆնասներն հասնում են մի քանի միլիարդ ռուբլու:

ԿՈՒՆՈՁԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՏԵՐՐԻՏՈՐԻԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Փորձը, մասնավանդ վերջին 1931 տարվա, ցույց տվեց, վոր չի կարելի դբադվել հողային տերրիտորիայի կազմակերպումով առանց միաժամանակ ցանքափոխությունը դարգացնելու և բրիգադային հողամասեր ընտրելու: Հողոգտագործման սահմանները դծելով, անպայման ներսում պետք է կազմակերպել այդ տարածությունը: Գյուղատնտեսական կուլտուրաների քառային ցրվածությունն աշխատանքի ժամանակ անխուսափելիորեն առաջ է բերում արտադրական միջոցների ել ավելի քառային ցրվածու-

թյուն: Այնտեղ, ուր հողային տարածությունը չի կազմակերպված, բրիգադներն ավելի շուտ դեռ ու դեն են գնում քան թե աշխատում:

Քիչ չեն այնպիսի դեպքեր, յերբ 4-5 հազար հեկտար ցանքա ունեցող կոլխոզում ցորենը ցանվում է 25 տեղով, պրոպաշնի կուլտուրաները նույնպես: Այսպիսի դրություն է նաև մյուս կուլտուրաների վերաբերմամբ: Հերկն իրանից ներկայացնում է մի գույնգույն գորգ, վորի վրայով թռչկոտում են անկյունից-անկյուն բրիգադները, խմբերը, այնպիսի վոր իզուր տեղ մի գյուղից մյուսը վազվզելն ավելի շատ ժամանակ է խլում, քան թե աշխատանքը, վորովհետև պետք կլինի կտրել 4-5 և ավելի կիլոմետր տարածությամբ փոսեր, ձորեր և գետեր: Իսկ հողն այդ միջոցում չորանում է, մոլախոտերը բուսնում, ֆնասատուներն էլ իրենց գործն են կատարում: Քանի վոր այսպիսի ճանապարհորդությունն աշնանից է սկսված, ապա նույնն անխուսափելիորեն շարունակվելու յե նաև հաջորդ տարվա գարնանը, ամառը և աշունը, վորովհետև հետագա բոլոր աշխատանքները կապված են ամբողջովին կուլտուրաների սկզբնական ցանքաի և առնկի հետ: Այն հարցի վրա անհրաժեշտ է կանգ առնել նրա համար, վոր գիտակցելով հանդերձ այսպիսի դրության բոլոր ֆնասները, բայց և այնպես շատ կոլխոզներ դեռ միչև այժմ տերրիտորիաներ չեն կազմակերպել:

Աշնանն սկսվում են նոր գյուղատնտեսական տարվա աշխատանքները: Աշունը բոլոր ուժերի և միջոցների գլխավոր դասավորողն է, հասցնելով այդ դասավորումը մինչև բրիգադային հողամասերը: Հետևաբար միայն աշնանն է, վոր բոլոր հողային տարածությունները վերջնականապես պետք է դասվեն մինչև բրիգադային հողամասը: Դրա հա-

մար ել այս բոլոր աշխատանքները պետք է կատարել մինչև աշնանավարը, մինչև ուշ աշնանացանը, քանի վոր ձմեռ ժամանակ այդ աշխատանքները հնարավոր չէ կատարել։

Բոլոր դեպքերում ցանքսափոխությունը կարելի չէ և պետք է ծավալել, հիմնելով այն նախապես տրված ըստուգիչ թվերի հիման վրա։ Տարեց-տարի ստուգիչ թվերը կուտուրանների վերաբերմամբ այնպիսի մեծ փոփոխությունների չեն յենթարկվում, վորպեսզի ամբողջովին կարողանային անպետքացնել առաջուց կատարված ցանքսափոխությունը, մանավանդ վոր ցանքսափոխության դաշտերի տարածությունը թույլատրվում է փոխել միայն 10-15 տոկոսով, այսինքն յեթե ընդունենք, վոր դաշտը հազար հեկտար է, ապա վոժանք կարող են ունենալ 1100 հեկտար, մյուսները 1560 հեկտար։ Արդեն միայն այս մի հանգամանքը ցանքսափոխությունը դարձնում է ճկուն, վորը թույլ է տալիս կուտուրանների վերաբերմամբ փոփոխություն մըտցնել 10-15 տոկոսի չափով։

Բացի այդ, յեթե նախատեսվի փոխել հողդառադարձման սահմանը, կամ թե լուրջ փոփոխության յենթարկել կուտուրանները, կոլտոգի անտեսության ճյուղը վորոշ չափով փոխվելու պատճառով, այդ դեպքում կարելի չէ մըտցնել յերկու ցանքսափոխություն, վորից մեկը կարող է անփոփոխ լինել, իսկ մյուսը միշտ կարող է փոխվել թե կուտուրաներով և թե տարածությամբ։ Վերջապես միշտ կարելի չէ հատկացնել պահեստի, լրացուցիչ հողաբաժին, վորը կարելի չէ ուղտադործել լրացուցիչ ցանքերի համար։

Ցանքսափոխությունների թիվը կախում ունի կոլտոգի և նրա տերրիտորիայի մեծությունից, ինչպես նաև մի կոլտոգի կազմի մեջ մտնող բնակավայրերի բռնած տարա-

ծությունից։ Բացի դրանից, անպայման հաշվի պիտի առնել այն պահանջները, վորը ներկայացնում են մեքենատրակտորային կայանների տրակտորային շարքերը դաշտերի տարածության վերաբերմամբ։ Արդեն 1931 թվի աշնանը ՄՏԿ-ները կատարում են կոլտոգների կողմից տրված առաջադրանքի 72 տոկոսը՝ ի դիմաց անցյալ տարվա 49 տոկոսի։ 1932 թվի դարնանը ՄՏԿ տեսակարար կշիռն աճելի մեծ չափով է աճելու։ Հետևաբար, կոլտոգային դաշտերն այնպես պետք է կազմակերպել, վոր տրակտորները կարողանան ամենաարդյունավետ կերպով աշխատել։

ՄՏԿ փորձը ցույց է տալիս, վոր սակավագույն և միջակ ուժի տրակտորների համար քշելու յերկարությունը մի կիլոմետրից պակաս չպետք է լինի և հետևաբար առաջացած քառակուսի վանդակները պետք է լինեն վոչ պակաս, քան 100-200 հեկտարից (100 հեկտարը հավասար է մի քառակուսի կիլոմետրի)։

Կատերպիլլերների համար ասենալով քշելու տարածությունը համարվում 4-6 կիլոմետր, հետևաբար, այստեղ վանդակները (клетка) պետք է լինեն 400 և ավելի հեկտար։ Փոքր քառակուսի վանդակները հեշտ է մեծացնել։ Դրա համար բավական է անկյուններից ցցերը դուրս քաշել։

Զիտ քաշող ուժի համար վանդակները պետք է փորել 200-300 հեկտարի չափ։ Վանդակներն ունեն գործնական խոշոր նշանակություն։ Նրանք պարզացնում են հողի, հերկի և վարելահողի ուսումնասիրությունը, հեշտացնում են ցանքսափոխության և կուտուրանների մշակումը, պարզացնում են աշխատանքային ծրագրերի կազմելը, բրիդադային հողամասերի կազմակերպումը, թույլ են տալիս ճիշտ վորոշել հողի հատկությունը (ավազոտ, ծանր, կավախառն, սև և այլ տեսակի լինելը), հնարավորություն են տալիս

մար ել այս բոլոր աշխատանքները պետք է կատարել մինչև աշնանաւարը, մինչև ուշ աշնանացանը, քանի վոր ձմեռ ժամանակ այդ աշխատանքները հնարավոր չէ կատարել։

Սկսենք ցանքսափոխությունից։ Բոլոր դեպքերում ցանքսափոխությունը կարելի չէ և պետք է ծավալել, հիմնելով այն նախապես տրված ըստուգիչ թվերի հիման վրա։ Տարեց-տարի ստուգիչ թվերը կուլտուրաների վերաբերմամբ այնպիսի մեծ փոփոխությունների չեն յենթարկվում, վորպեսզի ամբողջովին կարողանային անպետքացնել առաջուց կատարված ցանքսափոխությունը, մանավանդ վոր ցանքսափոխության դաշտերի տարածությունը թույլատրվում է փոխել միայն 10-15 տոկոսով, այսինքն յեթե ընդունենք, վոր դաշտը հազար հեկտար է, ապա վոմանք կարող են ունենալ 1100 հեկտար, մյուսները 1560 հեկտար։ Սրդեն միայն այս մի հանգամանքը ցանքսափոխությունը դարձնում է ճկուն, վորը թույլ է տալիս կուլտուրաների վերաբերմամբ փոփոխություն մըացնել 10-15 տոկոսի չափով։

Բացի այդ, յեթե նախատեսնվի փոխել հողդտագործման սահմանը, կամ թե լուրջ փոփոխության յենթարկել կուլտուրաները, կոլտոզի տնտեսության ճյուղը վորոշ չափով փոխվելու պատճառով, այդ դեպքում կարելի չէ մըացնել յերկու ցանքսափոխություն, վորից մեկը կարող է անփոփոխ լինել, իսկ մյուսը միշտ կարող է փոխվել թե կուլտուրաներով և թե տարածությամբ։ Վերջապես միշտ կարելի չէ հատկացնել պահեստի, լրացուցիչ հողարածին, վորը կարելի չէ ոգտագործել լրացուցիչ ցանքերի համար։

Ցանքսափոխությունների թիվը կախում ունի կոլտոզի և նրա տերրիտորիայի մեծությունից, ինչպես նաև մի կոլտոզի կազմի մեջ մտնող բնակավայրերի բռնած տարա-

ծությունից։ Բացի դրանից, անպայման հաշվի պիտի առնել այն պահանջները, վորը ներկայացնում են մեքենատրակտորային կայանների տրակտորային շարքերը դաշտերի տարածության վերաբերմամբ։ Սրդեն 1931 թվի աշնանը ՄՏԿ-ները կատարում են կոլտոզների կողմից տրված առաջադրանքի 72 տոկոսը՝ ի դիմաց անցյալ տարվա 49 տոկոսի։ 1932 թվի դարնանը ՄՏԿ տեսակարար կշիռն աճելի մեծ չափով է աճելու։ Հետևաբար, կոլտոզային դաշտերն այնպես պետք է կազմակերպել, վոր տրակտորները կարողանան ամենաարդյունավետ կերպով աշխատել։

ՄՏԿ փորձը ցույց է տալիս, վոր սակավազոր և միջակ ուժի տրակտորների համար քշելու յերկարությունը մի կիլոմետրից պակաս չպետք է լինի և հետևաբար առաջացած քառակուսի վանդակները պետք է լինեն վոչ պակաս, քան 100-200 հեկտարից (100 հեկտարը հավասար է մի քառակուսի կիլոմետրի)։

Կատերպիլլերների համար ասենալով քշելու տարածությունը համարվում 4-6 կիլոմետր, հետևաբար, այստեղ վանդակները (клетка) պետք է լինեն 400 և ավելի հեկտար։ Փոքր քառակուսի վանդակները հեշտ է մեծացնել, դրա համար բավական է անկյուններից ցցերը դուրս քաշել։

Ձիու քաշող ուժի համար վանդակները պետք է փորել 200-300 հեկտարի չափ։ Վանդակներն ունեն դործնական խոշոր նշանակություն։ Նրանք պարզացնում են հողի, հերկի և վարելահողի ուսումնասիրությունը, հեշտացնում են ցանքսափոխության և կուլտուրաների մշակումը, պարզացնում են աշխատանքային ծրագրերի կազմելը, բրիդադային հողամասերի կազմակերպումը, թույլ են տալիս ճիշտ վորոշել հողի հատկությունը (ավազոտ, ծանր, կավախառն, սև և այլ տեսակի լինելը), հնարավորություն են տալիս

նաև ճիշտ ստանձանել սերմ ցանելու նորման, ընտրել ինվենտար, հեշտացնում են հաշվառումը, հսկողությունը, բերքատվության չափը, ավելի հեշտ և կազմակերպել սոցմրցումը և նրա անցկացման ստուգումը: Անշուշտ բոլոր կոլխոզներին նույն չափով չի կարելի մոտենալ:

Կոլխոզների տերրիտորիաները ներքուստ կազմակերպելու դեպքում կարող և պատահել հետևյալը.

1. 3 հազար հեկտար վարելահողով կոլխոզը կարող և ունենալ մի բնակավայր:

Այստեղ բավական և միայն մի ցանքսափոխություն կատարել. ասենք թե վեցդաշտյան ցանքսափոխությունը, 500-ական հեկտար յուրաքանչյուր դաշտում, բաժանել 23 բրիգադային հողամասերի: Այս դեպքում հերկը վանդակների կարելի չե չբաժանել, քանի վոր հենց իրենք, դաշտերը (500 հեկտ.) մեծ տարածություն չունեն: (Տես սխեմա № 1, 2, 3):

2. Մեծ կոլխոզ, ասենք թե 6000 հեկտարով, մեկ մեկ կամ մի քանի փոքր գյուղեր իրար կցված:

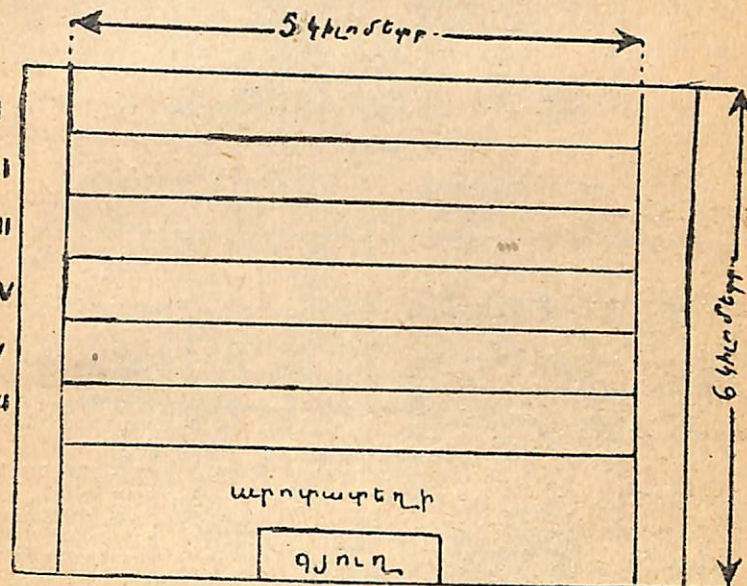
Այս դեպքում կարելի չե ծրագրել 2-3 ցանքսափոխություն, նրանցից յուրաքանչյուրին ամրացնելով մի քանի բրիգադաների՝ մշտական աշխատանքի համար: Ձորերը կարելի չե հնարավորին չափ ծառայեցնել կամ դաշտերի, կամ բրիգադային հողամասերի սահմանները գծելուն:

3. Մեծ կոլխոզ, ունի մի քանի գյուղեր, վորոնք ցրված են զանազան կողմեր և մեկը մյուսից շատ հեռու չեն: (Տես սխեման):

Սխեմա № 1

1. Այս սխեմայով—300 հեկտար վարելահողը բաժանված և 6 դաշտերի, վորից յուրաքանչյուրը հավասար և 500 հեկտարի:

Սխեմա № 1

2. Ամբողջ ցանքսափոխություն իր հերթին բաժանված և 2 բրիգադային հողամասերի, վորոնցից յուրաքանչյուրն ունի 1500-ական հեկտար:

3. Յուրաքանչյուր բրիգադ ամեն մի դաշտում ունի 250-ական հեկտար:

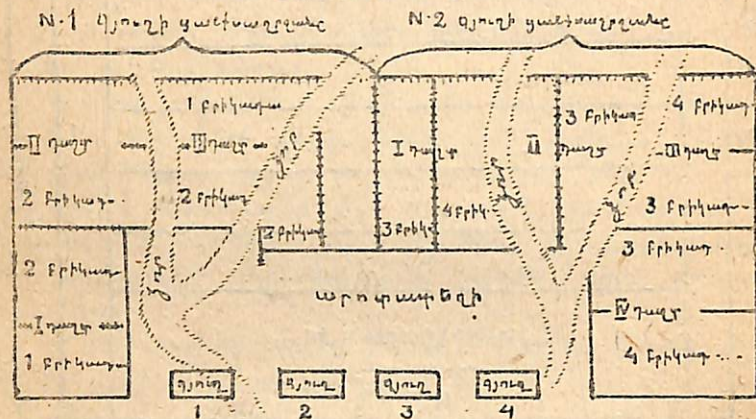
4. Յուրաքանչյուր բրիգադային հողամասում դաշտի յերկարությունը 2,5 կիլոմետր և, լայնությունը—1 կիլոմետր:

5. Բոլոր դաշտերի միջև թողնում են փոքր

անցքեր, դրա համար ել բրիգադը դաշտին կարող է մոտենալ նրա յերկու կողմերից և բանող ա- նասունի անցնելու ճանապարհը հասցնել մինչև 500 մետրի, պայմանական կերպով կիսելով դաշտը նրա յերկարությամբ:

սխեմա N-2

Սխեմա № 2

№ 2 սխեմայում ձորը կարող է ծառայել իբրև սահման յերկու բրիգադային հողամասերի միջև: Ամբողջ բաժանումը կատարվում է այնպես, ինչպես № 1 սխեմայում:

Սխեմա № 3

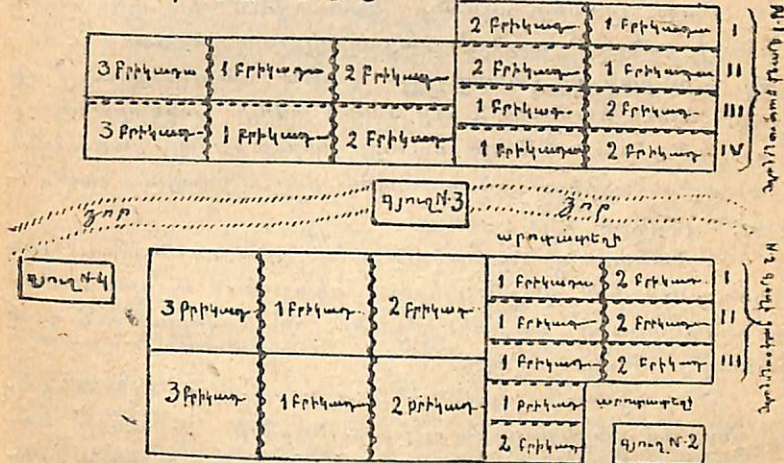
№ 3 սխեմայում բաղկան կարող է ծառայել իբրև սահման ցանքսափոխության դաշտերի միջև:

№ 1 գյուղն և № 2 գյուղն ունեն ամեն մեկն իր ցանքսափոխությունը և յերկու բրիգադ:

№ № 3 և 4 գյուղերի համար կատարվում է մի ցանք-

սափոխություն—յերկու դաշտ ձորի մի կողմի համար, յերկուսը մյուս կողմի համար այն հաշվով, վորպեսզի բրիգադային հողամասերը մոտեցվեն գյուղին: № 3 գյուղում, իբրև ավելի խոշորի, կազմակերպվում է յերկու բրիգադ, № 4 գյուղում—մի բրիգադ, վորի միջոցով հեռացվում են վարելահողի մոտակա մասերը (տես սխեման):

սխեմա № 3

Բրիգադային հողամասերում բրիգադներին տեղավորելու դեպքում պետք է աշխատել, վոր հնարավորին չափ մի բրիգադի բրիգադային հողամասերը մեկը մյուսին միացվեն նույնիսկ այն դեպքում, յերբ ցանքսափոխությունները դա- սավորված են վոչ ամբողջովին ուղիղ ձորեր լինելու պա- ճառով: Այս հանգամանքը կրճատում է բրիգադի մի հողա- մասից մյուսը գնալու ժամանակը:

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՆԵՐԻ ՑԱՆՔՍԸ

Աշնանային կուլտուրաներից Հյուսիսային Կովկասում ցանվում են.

1. Աշնանացան հաճար, վորը ցանվում է հյուսիսային և հյուսիս-արևելյան ռայոններում:

2. Աշնանացան ցորեն, վորը ցանվում է յերկրամասի ամբողջ միջին և հարավային գոտիներում:

3. Աշնանացան գարի—հարավային ռայոններում և ազգային մարզերում:

Բացի դրանից, աշնանը կատարվում է աշնանային հաճարի ցանքը՝ գարնանը արոտավայր պատրաստելու համար: Այդ ցանքը կատարվում է այն ռայոններում, ուր առատ ձյուն է լինում և ուր ձմեռն ավելի յերկարատև և կայուն է լինում: Զմեռվա մոտերը փորձի համար ցանվում է նաև արևածաղիկ այն նպատակով, վոր հեշտացվի գարնանային լարված աշխատանքը:

Աշնանացանի նշանակությունը գյուղատնտեսությունից վերակառուցման սլայմաններում հսկայական է, դրա համար էլ աշնանացանի տարածությունը հնարավորություն է ափ հասնելու յե մեծ չափերի:

Ի՞նչ նշանակություն ունի աշնանացանը: Աշնանացանի շնորհիվ գարնանային աշխատանքների մի մասը կատարվում է աշնանը, վորը հնարավորություն է տալիս միևնույն քաշող ուժով, ինվենտարով ցանել մեծ քանակությամբ վարելահող:

1. Աշնանացան կուլտուրաների բերքն զգալի չափով ավելի բարձր է լինում, քան գարնանացան կուլտուրաներինը և ավելի տևական է. աշնանացան կուլտուրաներն ավելի լավ են ոգտագործում խոնավությունը, քան գարնանացան կուլտուրաները:

2. Աշնանացան կուլտուրաներն աշնանն ոգտագործում են անձրևներից առաջացած խոնավությունը:

3. Շնորհիվ նրան, վոր նրանք գարնանը վաղ են հասունանում, դրա համար էլ նրանց հաջողվում է խուսափել հիվանդություններից, վնասատուներից և այլն:

4. Գարնանացան կուլտուրաներից ավելի շուտ են հավաքվում, դրա համար էլ հեշտացնում են բերքահավաքի սեզոնը, իսկ այդ հանգամանքը շատ կարևոր է կարճ ժամոտակում (10-15 օր) հացը հնձելու և հավաքելու դեպքում:

5. Աշնանացան կուլտուրաների միջոցով հեշտ է պայքարել մոլախոտերի դեմ (խեղդում են):

Վերջին հաշվով աշնանացան կուլտուրաները բարձրացնում են ընդհանուր և ապրանքային մթերքների քանակը և ամրապնդում են կոլեկտիվ տնտեսությունը: Նրանք հնարավորություն են տալիս զգալի չափով ընդլայնելու արժեքավոր հացահատիկային կուլտուրաների ցանքսերը, այսպիսով նրանք ընդարձակում և լավացնում են թե ներքին մատակարարումը և թե արտահանումը:

Յեթե հացաբույսերը ցանվելին միայն գարնանն, այն դեպքում աշխատանքները կրկնակի լարվածությամբ եյին կատարվելու, վորովհետև պետք կլիներ գարնանը կրկնակի տարածությամբ ավելի հասկավոր կուլտուրաներ ցանել: Յեթե այս կուլտուրաները գարնանը ցանվելին խիստ սահմանափակ ժամանակամիջոցում (մոտ 10 օր), ապա այդ տարածությունները ցանված չափտի լինելին և բացի այդ, մի հեկտարից ավելի քիչ բերք կստացվեր:

Աշնանացան լավորակ կուլտուրաների վաղ բերքահավաքը հնարավորություն է տալիս Խորհրդային Միությանը մյուս յերկրներից շուտ սկսել արտահանման գործողությունը, վորպիսին ահագին նշանակություն ունի թե վողջ տըն-

տեսութեան վերակառուցման և թե մեծ քանակութեամբ մեքենաներ ներմուծելու և գործարանները սարքավորելու տեսակետից:

Աշնանացանի վերաբերյալ ագրոտեխնիկական հիմնական կանոնները հետևյալներն են.

1. Աշնանային կուլտուրաների ցանքսը կատարել վաղ-ցելերի մեջ:

2. Ցանքսը կատարել ժամանակին, համաձայն սահմանված ժամկետների, ոգտադրծելով տեղացող անձրևները:

3. Ցանքսը կատարել աշնալիսի սերմացուներով, վորոնք տվյալ աշնանի համար համարվում են լավագույնները:

4. Մաքուր և զտված սերմացույով կատարված ցանքսերը ագրոմիխիսումի համաձայն տեղավորել հատուկ վարելահողում:

5. Ցանքսը կատարել զտված, տեսակավորված, ախտահանված և ծլելու ընդունակ սերմացուներով:

6. Կուլտուրաները չպետք և ցանել ցրիվ կերպով կուլիսի բոլոր հերկված հողերում, այլ ուղիղ պետք և տեղավորել ցանքսափոխութեան մեջ:

7. Աշնանացան կուլտուրաները հատուկ հողերում ցանելով, ցանքսափոխութեան զարգացման սկիզբ կղրվի:

8. Ուղիղ սահմանել ցանելու նորման:

9. Աշնանացան կուլտուրաների համար թեկուղ փորձի համար գործածել հանքային պարարտանյութ, մասնավորապես սուպերֆոսֆատ:

10. Աշնանը խնամել կուլտուրաները (պայքար վնասատուների դեմ և այլն):

ԱՇՆԱՆԱՎԱՐ

Թե ինչ և աշնանավարը և ինչի համար և արվում նա, բոլորի համար բավականաչափ պարզ և Աշնանավարը—գործ

արտադրութեան ռացիոնալիզացիայի ագրոտեխնիկական միջոց և, դա բերքատուութեան բարձրացման միջոց և:

Աշնանավարի նպատակն և կուտակել խոնավութուն, պայքարել վնասատուների և մոլախոտերի դեմ, ուղիղ բաշխել և ոգտադրծել արտադրութեան միջոցները տարվա ընթացքում (վարել աշնանը, ցանել վաղ գարնանը), պայքարել յերաշտի դեմ գարնան ժամանակ, հողի մեջ կուտակել սննդաբար նյութեր: Այս բոլորը միասին վերցրած ղդալի չափով բարձրացնում և գարնանացան հացի բերքատուությունը:

Բայց ամեն տեսակի աշնանավար հավասար չափով լավ չի կարող լինել:

Ամենալավ աշնանավարը նա յե, վոր հերկված և 3-3 և կես վերշոկ խորութեամբ և աշն ժամկետներում, վորոնք ամենալավ ժամկետներ են համարվում տվյալ աշնանի համար:

Աշնանավարի համար առաջին հերթին պետք և հերկել.

1. Կարծր հողեր, չթողնելով նրանց գարնանը հերկելու համար:

2. Այն հողերը, վորոնք ամենից ավելի շատ են ծածկված մոլախոտերով:

3. Այն հողամասերը, վորոնք վնասատուների բույն են հանդիսանում:

4. Բոլոր հավասար պայմաններում ամենից շուտ պետք և հերկել հարավային կողմերում գտնվող հողերը, վորոնք ամենաչոր հողեր են և գարնանը շուտ են չորանում:

Գարնանավարի համար կարելի յե թողնել միայն մոլախոտերից մաքրված, փափուկ հողեր և պրոպաշնի կուլտուրաներով ցանված հողերը:

Աշնանավար կատարելով, պետք և հիշել, վոր վերոհիշյալ աշխատանքով կոլխոզը լուծում և գարնանացանի հիմնական խնդիրները: Այնտեղ, ուր գարնանային վարելահողը

ուպահովված եւ աշնանաւարով, աշխատանքի կազմակերպումը
 և ամենակարճ ժամկետերում ստուգելի թվերի կատարումն
 ապահովված են: Վոչ մի ըրպէս չպիտի մոռանալ, վոր այնտեղ,
 ուր աշնանաւարը ցրիվ եւ կատարված եւ մյուս կուլտուրա-
 ներն եւ ցրիվ են ցանված, այնտեղ հնարավոր չե ուղիղ
 կազմակերպել բրիգադային հողամասերը, բրիգադները, աշ-
 խատանքը եւ հաշվառքը:

ԱՅԳԻՆԵՐԻ ՅԵՎ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑՆԵՐԻ ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ՏՆԿՈՒՄԸ

Այգիների եւ բանջարանոցների տարածութեան ընդ-
 յայնումը մեծ նշանակութիւն ունի: Այգիների եւ բանջարա-
 նոցների տված արդիւնքը վոչ միայն սպառողական, այլ և
 ապրանքային արժեք ունի, դրա համար եւ նրանց տարածու-
 թեան ընդլայնման հարցը չպետք ե խուսափի կոլխոզների
 ուշադրութեան: Այգիներն եւ բանջարանոցներն ուժեղա-
 ցում և ամրապնդում են մատակարարումը: Այգիների, պտղա-
 այգիների եւ բանջարանոցների տնկման հետ կապված բազ-
 մաթիվաշխատանքներն ապայման պետք ե կատարվեն աշնանը:

Այգեբուծութեան մեջ հիմնական աշխատանքները հե-
 տեյալներն են:

1. Տեղ ընտրել այգի տնկելու համար:
2. Վարել:
3. Տեղը պատրաստել վորոշ հեռավորութեամբ գյուղերիմէլ:
4. Փոսեր փորել:
5. Տնկել:

Բանջարաբուծութեան մեջ հիմնական աշխատանքները
 հետեյալն են.

1. Նոր բանջարանոցների համար տեղեր ընտրել:
2. Աշնանաւար:

3. Զերմանոցների համար փոսեր փորել:

5. Զերմանոցների համար քառակուսի շքանակներ
 պատրաստել:

6. Սերմեր հաւաքել եւ պահպանել: Հին բանջարանոց-
 ներում անհրաժեշտ եւ հաւաքել բազուկը եւ մաքրել բանջա-
 րանոցները, վորպեսզի վնասատուները բույնք չստեղծեն
 իրենց համար: Բազուկներն ոգտադործել սիլոսի համար,
 իսկ փչացած մասերը (արմատները) վոչնչացնել:

Վերոհիշյալ աշխատանքները աշնանային կամ պահա-
 յում դեռ շատ քիչ են, վորպեսզի այս կամ այն կոլխոզն
 ամեն ինչ կատարած լինի: Վերցված են միայն գլխավոր
 աշխատանքները նրա համար, վոր ցույց տալ, թե կոլխոզն
 ինչպէս պետք ե մոտենա համակոլխոզային պլանավորման
 հարցի լուծմանը: Նա պետք ե սկսի հաշվի առնել տվյալ
 գյուղատնտեսական ժամանակաշրջանի համար ամեն տեսակ
 հյուղերի վերաբերյալ բոլոր աշխատանքները, հենվելով
 ստուգելի թվերի վրա:

Բոլոր աշխատանքները պետք ե կատարել ժամանակին,
 ստուգելի թվերը նույնպէս կատարել ժամանակին, դրա հա-
 մար սահմանելով ժամկետեր:

Բոլոր աշխատանքները կատարելու համար կոլխոզում
 հաշվի պիտի առնել յեղած արտադրական միջոցները եւ այն
 հնարավորութեանները, վորոնցով կարելի յե կողմնակի մի-
 ջոցով գնել կամ փոխ վերցնել արտադրական միջոցները:
 Այդ աշխատանքների իրագործումը սերտորեն պետք ե կապել
 յեղած արտադրական միջոցների հետ: Այստեղ կոլխոզն ընդ-
 հուպ պետք ե մոտենա ամբողջ կոլխոզի ճառար քնդհանուր
 ստուգելի աշխատանքային ծրագիր կազմելուն, այդ ծրագրի մեջ
 մտցնելով բոլոր հյուղերի բոլոր աշխատանքները:

Աշնանային սեզոնին շատ աշխատանքներ գուգադի-

պում են իրար: Որինակ, հյուսիսային ուղղությունում պրոպագանդիստները ընդհանրապես չուղղադիպում են աշխատանքներին և աշխատավարին: Այս մոմենտը պետք է նախատեսել և ուժերն աֆափել զասավորել, վորպեսզի իր ժամանակին կատարել բոլոր հերթական աշխատանքները՝ պայքարելով օպորտունիստական տեսակետի դեմ «սկզբից մի մասը, հետո մյուսը»:

Աշխատանքների հերթականության կարգը սահմանելուն պետք է մոտենալ հետևյալ յեղանակով (տես սխեման — պլանը):

Յենթադրենք, վոր մենք պետք է կատարենք հետևյալ աշխատանքները.

1. Հունձից հետո հողը թեթև կերպով վարել ոգոստոսի 20-ի մոտերը.

2. Սիլոսացում սեպ. 25 մոտերը:

3. հացը հանձնել ամբարները հոկտեմբերի 1-ի մոտերը:

4. Աշնանային կուլտուրաները ցանել սեպտեմբերի 10-ից մինչև հոկտեմբերի 1-ը:

5. Պրոպագանդի կուլտուրաները հավաքել ոգոստոսի 20-ից մինչև սեպտ. 20-ը և այլն:

Վորպեսզի հնարավոր լինի վորոշել, թե ինչքան քաղող ուժ, անշունչ ինվենտար և բանվորական ձեռքեր են պետք և դրա հիման վրա ուղիղ զասավորել աշխատանքներն ըստ ժամանակի, այսինքն ըստ տասնորյակի կամ հնդորյակի, դրա համար պետք է, վոր կոլխոզն ամբողջությամբ, կամ առանձին բրիգադները ճիշտ հաշիվ կատարեն, հեշտության նպատակով իրենց համար կազմելով շատ հասկանալի և պարզ սխեմա.

ԴԱՇՏԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հողի թեթև վարը	+	+							
Պրոպագանդի հավաքը . . .			+	+	+				
Աշն. կուլտուր. ցանքսը . . .									
Աշնանավար և այլն			+	+	+	+	+	+	+
Մթերքների հանձնումը մթերակայանը	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Այգեբուծություն	+	+	+			+	+		
Բանջարաբուծություն . . .	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Անասնաբուծություն	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Սիլոսացում և այլ աշխատանքներ	+		+	+			+		
Ամիսներ և տասնորյակներ	1/VII	10—20	1/X	10—20	1/X	10	20	1/X	

Աշխատանքները տասնորյակների բաժանելու հիմքում առաջադրանքները պետք է դրված լինի ստուգիչ առաջանդրանքների պլանաչափ իրադրոծումը ամենասեղմ ժամկետներում: Մնացած բոլոր աշխատանքները նույնպես պետք է կատարվեն իրենց ժամանակին:

Այս սխեման ցույց է տալիս, վոր մեր կողմից պայմանականորեն ընդունված աշնանային ժամանակաշրջանի բոլոր ամիսները բաժանված են տասնորյակների (գեկադների), հովիտի կատարելիք բոլոր աշխատանքները բա-

ժանված են տասնորյակների (խաչ նշաններով +) հաշվի առնելով ժամկետներում կատարվելը:

Ավելի պարզն ասած, յուրաքանչյուր տասնորյակային սյունակի վրա ցույց են տրված այն բոլոր աշխատանքները, վորոնք պետք է կատարվեն հատկապես այս որոշույցային ժամկետում:

Յեթե դիտելու լինենք այս տասնորյակային սյունակները իրենց խաչերով, ապա հեշտ կլինի նկատել, վոր մի X) խաչը պայմանական նշան է, վորը նշանակում է վորոշ քանակությամբ քաշող ուժ, ինվինտար, բանվորական ձեռք, նայած աշխատանքի մեծության, ժամկետին և արտադրանքի նորմաներին: Մի քանի տասնորյակներ շատ խաչ ունեն, մի քանիսն էլ քիչ: Յեթե թված աշխատանքներից վորն մեկը մենք կատարելու լինենք արտադրության միջոցների միևնույն քանակությամբ (քաշող ուժ, ինվինտար, բանվորական ձեռք) և բանվորական լրիվ ժամանակամիջոցում, այսինքն յեթե, ասենք, հունձից հետո հողի թեթև վարը առաջին և յերկրորդ դեկադում կատարվելու լինի 20 բուկկերով, 40 ձիով, իսկ ասենք թե պրոպաշնիների բերքահավաքը—ամբողջ յերեք տասնորյակում—200 ձիով 400 կոլխոզնիկների հետ միասին, ապա այն խաչերը, վորոնք ձախից աջ են գնում, ամեն մի տողում իրանցից ցույց են տալու հավասար մեծություններ: Այս դեպքում տասնորյակային սյունակը ինչքան շատ ծանրաբեռնված լինի, այնքան ավելի շատ խաչ կունենա: Կարող է թվել, վոր մի տասնորյակ շատ է ծանրաբեռնված, վորպիսի հանգամանքը կարող է վիժման սպառնալիքի տակ դնել նրա բոլոր աշխատանքների կատարումը, իսկ մյուսը կիսատ է ծանրաբեռնված (դրանում են քաշող ուժը, ինվինտարը բանվորական ձեռքեր): Առաջ տանելով քաշող ուժը, ինվինտարը և բանվոր

ձեռքերը (խաչերը) տասնորյակային սյունակի վեր կամ վարը, մենք կկարողանանք արագացնել մի աշխատանքի կատարումը մյուսի հաշվին. իսկ յեթե խաչերը հորիզոնական գծով աջ ու ձախ տանենք, դրանով մենք միայն փոխած կլինենք աշխատանքի սկիզբը և վերջը, առանց բանվորական որերի ընդհանուր թիվը փոխելու: Այս յեղանակով կարելի չե կանոնավորել աշխատանքների լարվածությունը տասնորյակների համաձայն, ինչպես նաև կանոնավորել նրանց կատարման ժամկետերը:

Հետո, բոլոր աշխատանքները մտնում են հետևյալ ձևի տասնորյա աշխատանքային ծրագրի մեջ (տես հաջորդ յերեսի աղյուսակը):

Աղյուսակը տալիս է հետևյալը.

1. Նա հնարավորություն է տալիս կոլխոզին արտագրանքի ընդունված նորմաների և աշխատանքների չափերի հիման վրա կազմել ստուգիչ պլան:

2. Այսպիսի ստուգիչ պլանի հիման վրա հնարավոր կլինի՝ արտադրության միջոցները բաժանել առանձին ճյուղերի ըստ տասնորյակների:

3. Թույլ է տալիս հաշվեկշռելու արտադրության միջոցները, վորոշել աշխատանքով, քաշող ուժով կամ ինվինտարով ամենից ավելի քիչ ծանրաբեռնված դեկադները և առանձին դեկադների ծանրաբեռնված լինելու դեպքում, մի քանի աշխատանքները բերել առաջ, շարժել մի դեկադից—մյուսը:

4. Ծնորհիվ նրան, վոր պարզ կարելի չե վորոշել դեկադների ծանրաբեռնվածությունը և առաջ շարժել աշխատանքները, հնարավոր կլինի ճիշտ վորոշել աշխատանքների կատարման ժամկետները:

քան և ինչ արտադրական միջոցներ, ինչպես նաև բանվորական ձեռքեր են պետք աշխատանքների շրջանում՝ այս կամ այն ճյուղի համար: Այսպիսի աշխատանքային ծրագիրը ցույց պիտի տա նաև, թե ինչն և ավելորդ և ինչն և պակասում:

Շատ կոլխոզներում այդպիսի ընդհանուր աշխատանքային ծրագրեր չեն կազմվել:

Արտադրութային միջոցներն և աշխատանքները հաշվեկշիռի չեն յենթարկվել: Դուրս յեկավ այնպես, վոր կազմել են առանձին բրիգադային աշխատանքային ծրագրեր ուսանց իրար հետ կապ ունենալու: Առանձին ճյուղերի բազմաթիվ աշխատանքներ չեն ուսումնասիրված, վորի հետևանքով և արտադրութային միջոցներն և առանձին ճյուղերի մեջ ճիշտ չեն բաժանվում:

Պարզ է, վոր աշխատանքի լարվածությունը տարբեր է լինում նույնիսկ միևնույն գյուղատնտեսական սեզոնի ընթացքում և վոչ միայն ամբողջ կոլխոզում, այլև բրիգադում: Կարելի՞ է ասել, բրիգադի արտադրական կազմը, այսինքն թե, 120 մարդ է, 200 ձի, 10 շարքացան, 30 գութան և այլն, սա մշտական, անփոփոխ կազմ է և վոր այսպիսի բրիգադը սեզոնի բոլոր ուրերում միևնույն չափի աշխատանքով պիտի ծանրաբեռվի: Իհարկե վոչ: Շնորհիվ աշխատանքի բազմազանության, նույնիսկ միևնույն սեզոնում և յուրաքանչյուր բրիգադի համար, բեռնվածությունը յերբեմն բարձրանում և յերբեմն ել իջնում է, սրա հետևանքով ել մարդիկ և քաշող ուժը յերբեմն ավելանում, յերբեմն ել պակասում են, հաճախ այնպես ել լինում, վոր մի շարք շտապ աշխատանքներ պետք կլինի կատարել միևնույն ուրում:

Այս բոլորն ասում են այն մասին, վոր թեև բրիգադը պետք է ունենա մշտական, իրեն ամրացված ինվենտար,

քաշող ուժի, բանվորական ձեռքի կազմ և այլն, բայց և այնպես անհրաժեշտ մոմենտներին կոլխոզը կարիք կզգա թուլատրելու մի ճյուղից մյուս, մի բրիգադից մյուս փոխադրել արտադրական միջոցներ, վորպեսզի անապայմանորեն կատարվեն համակոլխոզային արտադրական պլանները:

Այս կամ այն ճյուղի, այս կամ այն բրիգադի պահանջը՝ արտադրական միջոցների և բանվորական ձեռքերի վերաբերմամբ՝ պետք է վորոշվի ամենալարված հնգօրյակներում կամ տասնօրյակներում, գյուղատնտեսական ամբողջ տարվա զանազան ժամանակաշրջանների, ամենալարված ժամանակաշրջանների համար:

Այլ կերպ ասած, գյուղատնտեսական արտադրութային մեջ մենք ունենք քիչ և շատ սերկված հանգույցներ: Այսպիսի հանգույցներն ստացվում են նաև քաշող ուժի և բանվորական ձեռքերի նկատմամբ: Համակոլխոզային ստուգելի աշխատանքային ծրագիր կազմելիս և ճյուղերի ու բրիգադների միջև արտադրութային միջոցները բաժանելիս այս հանգամանքը նկատի պիտի ունենալ և կոլխոզի արտադրութային կազմակերպել այնպես, վոր այս հանգույցները քիչ լինեն, այսինքն հավասարաչափ բաժանել աշխատանքները ժամանակների միջև:

Նրանից հետո, յերբ ստուգելի ծրագրի ոգնությամբ ուժերը և միջոցները բաժանվեն ճյուղերի միջև (այս բոլորն արված պետք է լինի արտադրական տարեկան ծրագրի մեջ, իսկ ստուգելի ծրագիրը միայն ճշտում է տվյալ ժամանակաշրջանի հաշիվները) ձեռնարկում են կազմելու աշխատանքային ծրագրեր՝ ամեն մի ճյուղի բոլոր բրիգադների համար:

Մի փոքր կանգ առնենք կոլխոզի աշխատանքային կառուցվածքի վրա: Ամեն մի կոլխոզ իր արտադրական մա-

սում ունի մի ամբողջ շարք արտադրական միավորներ: Այս միավորներն ինչքան մոտ լինեն արտադրութեան վայրին, կոլխոզային ծրագրի անմիջական իրագործման վայրին, այնքան ավելի քիչ կլինեն: Այս բանը հեշտ կլինի տեսնել հետևյալ սխեմայից:

Ս Խ Ե Մ Ա.

Յուրաքանչյուր սեզոնի համար, հետևաբար և աշնանային սեզոնի համար, կոլխոզում կազմվում են.

1. Համակոլխոզային ստուգիչ պլան, վորը նախապես դասավորում է բոլոր ուժերը և միջոցները ճյուղերի մեջ: Այս պլանով ղեկավարվում է կոլխոզի վարչութիւնը:

2. Գյուղատնտեսական ճյուղերի զարգացման համար սեզոնի համաձայն կազմվում է ճյուղի աշխատանքային ծրագիրը, վորը նախատեսում է բրիգադներ ղեկավարողների ծրագիրը: Պլանով ղեկավարվում է ճյուղի վարիչը:

3. Աշխատանքային ծրագիր յուրաքանչյուր բրիգադի համար. այդ պլանով ղեկավարվում է բրիգադ-բրիգադները վորը պատասխանատու է աշխատանքների համար:

4. Յուրաքանչյուր (табель-наряд) կազմվում է բրիգադի ամեն մի խմբի համար: Այս ցուցակով ղեկավարվում է պատասխանատու խմբավարը: Խմբերը կազմակերպվում են յուրաքանչյուր տեսակի աշխատանքի համար (վար, տափանում, ցանքս, պրոպաշտների բերքահավաք, սերմացու, ֆուրաժ, բերքը դաշտից հարթավայր, կալսատեղ, սերմադուրի կայաններ և այլն փոխադրելու համար):

Ճյուղերի, բրիգադների ստուգիչ ծրագիրը կազմվում են ամբողջ սեզոնի համար 1 անգամ, իսկ դրանց հակառակ ցուցակ-կարգադրները կազմվում են ամեն անգամ:

հենց վոր խումբը կատարում է առաջադրանքները և ձևավորվում է հենց վոր մի տեսակ աշխատանք ավարտվեց, խումբն էլ իսկույն կդադարի գոյութիւն ունենալուց: Նա կամ բոլորովին կկազմալուծվի, կամ թի ամբողջովին կանցնի ուրիշ աշխատանքի, նույն կամ ուրիշ խմբավարով, բայց արդեն նոր ցուցակ-կարգադրով:

Մանր խմբակներին կամ առանձին կոլխոզնիկներին խմբակավարը առաջադրանքները տալիս է բերանացի՝ ցուցակ-կարգադրի (табель-наряд) համաձայն:

Մեքենան ամենադարձուր դեր է խաղում գործավարի (սղեւիչինա) հարցը վճռելու գործում: Այնտեղ, ուր արտադրանքի նորման սահմանվում է մեքենայի ուժեղութիւնը հաշվի առնելով, յերը մեքենայի պատճառով աշխատողները մեկը-մյուսից կախում ունեն, այնտեղ թույլ է տրվում մանր-խմբակային գործավարը:

Իսկ այնտեղ, ուր արտադրողականութիւնը կախում ունի բացառապես կոլխոզնիկի ազնիվ և բարեխիղճ վերաբերմունքից դեպի աշխատանքը, անհատական գործավարը հանդիսանում է միակ կանոն, վորը տալիս է մեծ արդյունքներ:

Ինչից պիտի սկսել կոլխոզում աշխատանքային ծրագիր կազմելիս, նախապես ի՞նչ պիտի անել և ինչ նկատառումներ աչքի առաջ պիտի ունենալ, վորպեսզի հնարավոր լինի ընդհուպ մոտենալ այն հաշիվներին, վորոնցով պիտի առաջնորդվի աշխատանքային ծրագրի կազմումը:

Վորեհ կոլխոզ նախապես հետևյալը պիտի անի:

1. Կազմել այն բոլոր աշխատանքների գումարը, վորոնք պետք են.

2. Վորոշել այս բոլոր աշխատանքների չափը (ծավալը) և բնութիւնը:

3. Սահմանել աշխատանքի կատարման տեղը:

4. Բոլոր աշխատանքների համար դրավանապես սահմանել արտադրանքի նորմաներ:

5. Ճիշտ հաշվի տունել արտադրութեան բոլոր միջոցները:

6. Վորոշել աշխատանքների կատարման ճիշտ ժամկետները, նշանակել հատկապես այն աշխատանքները, վորոնց կատարումը չի կարելի փոխադրել մի տասնորյակից կամ հնգորյակից դեպի մի այլ տասնորյակ կամ հնգորյակ:

7. Ստուգիչ պլանի հիման վրա արտադրութեան բոլոր միջոցները բաժանել ճյուղերի միջև, ճյուղերում բաժանել ըստ բրիգադներին:

Այս բոլոր նյութերը պետք է լինեն հյուսիսում, վոր պետք է հարավոր լինի կազմել համակոլեկտիվային ստուգիչ պլան. միայն մի քանի աշխատանքների ժամկետները կարելի չի վերջնականապես ճշտել պլանը կազմելու պրոցեսում:

Աշխատանքների ցուցակ կազմելու հարցի վրա վերևի մասում մենք բավականաչափ կանգ առանք:

Կանգ առնենք այժմ այն խնդիրը վրա, թե ինչպես պետք է կատարել նախադատարաստական բոլոր աշխատանքները:

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՉԱՓԸ (ԾԱՎԱԼԸ) ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԲՆՈՒՅԹԸ

Աշխատանքների լրիվ գումար կազմելուց հետո, կորիսողը վորոշում է այս աշխատանքների չափը, կամ, ինչպես ասում են, նրանց ծավալը:

Կոլեկտիվ համար մի քանի աշխատանքների չափը հաշվապես վորոշված է լինում ստուգիչ պլանային առաջադրանքներով, իսկ դառնով մի քանի աշխատանքների չափին, այդ պիսին պետք է վորոշի ինքը, կոլեկտիվ:

Վորեն աշխատանք պետք է ունենա համապատասխան չափերու միավորներ, վորոնցով է վորոշվում է նրա մեծությունը:

Ունենալով աշխատանքների ցուցակ, կոլեկտիվ հաստատապես սահմանում է, թե ինչ միավորներով պիտի չափվի այս կամ այն աշխատանքը և ապա այս միավորներով վորոշում է աշխատանքների մեծությունը (ծավալը):

Այս, այսպես կոչված, չափի ճիշտ միավորներ են: Գործնականում պետք է կլինի հաճախ դիմելու նվազ ճիշտ, անսովորական չափի միավորներին (պարկեր, դամբուղներ, արկղեր, գուլբեր, դեղեր և այլն): Այս դեպքերում միշտ էլ կարիք էլինի նախապես պայմանավորվելու, թե ինչ մեծություններով պետք է հաշվել այս անսովորական միավորները, այսպես հարավոր չի լինում ճիշտ վորոշել աշխատանքների չափը, արտադրանքի նարմաները և նորմաներ կատարելու համար անհրաժեշտ աշխատանքային ուրերի քանակը:

Յերբ միավորները սահմանվեցին, այն ժամանակ վորոշում են ամեն մի աշխատանքի չափը — ծավալը: Առանց աշխատանքի չափն իմանալու չի կարելի աշխատանքային ծրագիր կազմել:

Բացի կոլեկտիվ ընդունած միավորներով աշխատանքների չափը վորոշելուց, անպայման պետք է վորոշել նաև աշխատանքների բնույթը: Պետք է ցույց տալ, թե ինչ նյութեր կամ արտադրութեան միջոցներ մասնակցում են, ինչպիսի հերթականություն է ժամկետ են ընդունված, ինչքան պիտի աշխատի, ինչպիսին է լինելու աշխատանքի վորակը, աշխատողներից ինչպիսի լարվածություն է պահանջվում և ինչ պայմաններում պետք է կլինի կատարել աշխատանքները: Այս բոլորը պետք է նախատեսել, վորովհետև տարբեր բնույթի աշխատանքների համար, միևնույն չափ

և ժամկետ լինելով հանդերձ, աշխատողներին համար տարբեր պայմաններ լինելու դեպքում, պահանջվում են զանազան քանակությամբ արտադրության միջոցներ և բանվոր ձեռքեր:

Որինակ 1. խրճերով կամ քանդված վիճակով հացը կըրկել դեղերում դարսել, 2. կարծր կամ փափուկ, մաքուր կամ մոխրոտներով ծածկված դաշտեր մշակելը, 3. բերքը դարսելու ժամանակ նրան յերկրորդ հարկ բարձրացնելը և ներքևում դարսելը:

Աշխատանքի ծավալը սովորաբար արտահայտվում է ալյակես, հերկել 300 հեկտար կարծր հող 16 սանտիմետր խորութեամբ, կամ 1000 տոնն հացահատիկ փոխադրել 20 կիլոմետր հեռու, ալյախնքն ծավալը հավասար է 20.000 կիլոմետր—տոննի:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՏԵՂԸ

Աշխատանք կատարելու տեղը հիմնականում վորոշում է այն ճյուղը, արհեստանոցը, ձեռնարկությունը, վորոշում ծավալված է հենց ինքն արտադրությունը (դաշտ, այգի, բանջարանոց, կաթնային կամ խոզաբուծական ֆերմա և այլն):

Սակայն բրիգադներ, որինակելի խմբեր, գործավարձով և անհատական գործավարձով խմբեր կազմակերպելիս, բոլոր դեպքերում էլ պետք է ձեռն վորոշել և ցույց տալ վորեւ ձուլի յուրաքանչյուր ալյակեսի արտադրական միավորի աշխատանքի տեղը:

Վերցնենք դաշտաբուծությունը: Այս ճյուղի բոլոր աշխատանքները գլխավորապես դաշտում են կատարվում: Սակայն կոլխոզում դաշտը մեծ է լինում: Հաճախ նա հավասար է լինում 10-15-20 հազար հեկտարի: Բացի դրանից, դաշտը տարբեր է լինում հողի հատկությամբ և իր կեղտոտությամբ, կուլտուրաների կազմով, դիրավոր անտեսական կենտրոնից, ջրամբարներից յեղած հեռավորությամբ. դաշտն իր տարբեր մասերում զանազան ձևով կտրված կարող է լինել ձորակներով, ճանապարհներով և յերկաթուղիներով:

Այս ամենը, անպայման, ալյակես թե ալյակես անդրադառնում է այս կամ այն արտադրական միավորի աշխատանքների վրա:

Այդ պատճառով էլ աշխատանքային ծրագրեր կազմելիս, խմբեր և բրիգադներ կազմակերպելիս հաշվի պիտի առնել աշխատանքի արտադրության վայրը:

Վերևում հիշեցինք, վոր յուրաքանչյուր դաշտային բրիգադին հատկացվում է հատուկ դաշտամաս, վորն և ամրացվում է նրան: Ինքը, վորձը վորոշեց դրա անհրաժեշտությունը: Յեւ դա հասկանալի չէ: Ամեն մի աշխատանք, վոր բրիգադը կատարում է հողամասում, անվիճելիորեն աղղում է հենց նույն հողամասում կատարվելիք հետագա աշխատանքների վրա: Յեթե բրիգադը վատ է կատարել աշխատանք, ապա դրանով հենց իրեն համար դժվարացնում է դարնանացանի և բերքահավաքի աշխատանքները (պետք կլինի ավելի շատ տափանել, աշխատանքի վորակը վատ կլինի, քաշող ուժն ավելի շատ պիտի չարձարվի):

Արդյունքը լինում է արտադրանքի նորմաների թերակատարումը, դեղձ վատ աշխատանքի համար և այլն: Նույնը վերաբերում է նաև պրոպանի կուլտուրաների հողամասերի քաղհանմանը, այն հողամասերի, վորտեղ պետք կլինի ցանել աշխատային և գարնանային կուլտուրաներ:

Ալյակետով բրիգադին վորոշ տեղին ամրացնելը նրան դարձնում է պատասխանատու հերկի, աշխատանքի վորակի, բերքատվության բարձրացման համար և այլն:

Հողամասին ամրացված բրիգադը հնարավորություն ունի ուսումնասիրելու այդ հողամասը թե հողի վորակի, նրա մաքուր կամ անմաքուր լինելու, ձորակներով կտրված լինելու տեսակետից և թե վնասատուներով վարակված լինելու տեսակետից: Նա ավելի լավ կարող է ջոկել և գասավորել կոլխոզնիկների խմբերը, ավելի լավ ընտրել խմբավորել և գասավորել ինվենտարը, քաշող ուժը, վորովհետև նա լավ ծանոթ է ամեն մի անկյունին, ձորակին, հո-

վիտին: Յերբեմն պատահում ե, վոր դիտկավոր շարքացանն ուղարկում են ավագուտ հողի վրա աշխատելու, վորտեղ դիտկերը չեն պատվում, իսկ թեթև խոփավոր շարքացանները՝ կարծր և կոշտ հողի վրա. պատահում ե նաև, վոր լավագուշն, լավ սնված և համեմատաբար ուժեղ քաշող ուժըն ուղարկում են փափուկ հողեր հերկելու, իսկ թույլ — կարծր հողեր հերկելու:

Կարելի չե հարյուրավոր այսպիսի որինակեր բերել վորոնք խոսում են աշխատանքի արտադրության վայրը վորոշելու և ուսումնասիրելու անհրաժեշտության մասին:

Վեջ միայն բրիդադին պետք ե պատասխանատու դարձնել այս կամ այն աշխատավայրում կատարված աշխատանքների համար, այլ նաև ամեն մի խմբին, ամեն մի կոլխոզնիկին: Մի քանի աշխատանքների (ցանքս, քաղհան) վորակը մի քանի ժամանակից հետո ել ավելի պարզ և վորոշվում, դրա համար ել կոլխոզում պետք ե նշանակված լինի, թե ո՞վ, յե՞րբ և վո՞րտեղ և կատարելով յալ աշխատանքը: Միայն այն ժամանակ կարելի չե խոսել պատասխանատվության մասին, միայն այն դեպքում կարելի չե ուղիղ գնահատական տալ կատարված աշխատանքին: Այս ամենը վերաբերվում ե գյուղատնտեսական բոլոր ճյուղերին:

ԱՐՏԱԴՐԱՆԻ ԵՈՐՄԱՆ

Կենսոլոմի հունիսյան պլենումն իր բանաձևում պարզ և վորոշակի ասում ե. «կոլխոզում անխոփ բոլոր աշխատանքները պետք և կազմակերպվեն գործավարձի հիման վրա, այն հաշվով, վոր գործավարձի ձևերը շատ պարզ և հասկանալի լինեն յուրաքանչյուր կոլխոզնիկին, վոր կոլխոզնիկին պատկանելիք աշխատանքային որերը գրված լի-

նեն նրա աշխատելու ատանց բարդ հաշիվների, հաշիվատենելով միաժամանակ վեջ միայն կատարված աշխատանքի քանակը, այլ և վորակը:

Այս նույն հարցի վերաբերմամբ Հյուսիսային Կովկասի Կուլեբերկերկոմի չորրորդ պլենումն իր բանաձևում ասում ե. «Պլենումը պահանջում ե անպայման կատարել Կենսոլոմի ցուցմունքները՝ բոլոր աշխատանքները բացառապես գործավարձի հիման վրա կազմակերպելու և կոլխոզնիկների հաշիվները աշխատանքային որերի համաձայն կատարելու մասին, դիմադրելութունը վերացնելու և աշխատողների մշտական կազմը արակադրներին, ձիյերին և մեքենաներին սմբացնելու մասին, իսկ մեծ կոլխոզներում բրիգադները ամբաստանելու մամբանել և ապահովել քաղհանի և բերքահավաքի իրական հաջողութունը:

Վորպեսզի աշխատանքն ուղիղ կազմակերպվի, վորպեսզի այս կազմակերպված աշխատանքով բարձրանա աշխատանքի քանակն և վորակը, ավելանա կոլխոզի և կոլխոզնիկի յեկամուտը, վորպեսզի ուղիղ կատարվի տնտեսական — արտադրական բոլոր հաշիվները, ուղիղ կազմվեն պլանները, անպահովվի առաջադրանքների կատարման, սոցալանքման և հարվածայնության ստուգումը, այդ բոլորի համար պետք ե ձիշտ սահմանել թե ինչ քանակությամբ աշխատանքային միավոր (աշխոր) պետք և ծախսել այս կամ այն աշխատանքը կատարելու համար: Սրա հետ մեկտեղ պետք ե վորոշել, թե արտադրության ինչպիսի միջոցներ (քաշող ուժ, ինվենտար) և նյութեր պետք ե մասնակցեն:

Այս բոլորից հետո ուղիղ կարելի չե սահմանել տնտեսության մեջ յեղող բոլոր աշխատանքների արտադրական արժեքները: Պլանների կազմելը և նրանց կատարումը, աշխատանքների հաշվառքը և յեկամուտների բաշխումը, այս բոլորը հենվում ե արտադրանքի նորմաների վրա:

Արտադրանքի նորման—դա այն առանցքն է, վորի շուրջը կազմակերպվում են պլանավորումը, հաշվառումը, գործադարձը: Չի կարող գոյություն ունենալ առողջ, ամուր, ուղիղ կազմակերպված մի կոլխոզ, յեթե նրանում լուրջ սահմանված չլինեն արտադրական նորմաները և այդ նորմաները հասցված չլինեն ամեն մի կոլխոզնիկին: Արտադրանքի նորմաները պետք է բարձրացնեն արտադրարկայն քե բանակը յեկ քե վարակը:

Արտադրանքի նորմաների նորման պետք է համարել հարվածային կոլխոզնիկի կատարած նորման, վորը (հարվածային կոլխոզնիկը) աշխատում է առանց փշացնելու յեկ կոսրելու ինվենսարը:

Մինչև վերջին ժամանակներս արտադրանքի նորմաներ սահմանելիս հենվում էյին, զլխավորապես, աշխատանքի քանակի վրա, վորը նորմաներով վորոշվում է չափի համապատասխան միավորներով: Որինակի համար դուքանով վարել 1, 2, 5 հեկտար փափուկ հող, շարքացանով ցանել 12 շարքերով 5 հեկտար և այլն: Այս աշխատանքների վորակը բոլորովին բացակայում է վերահիշյալ նորմաներում: Վորակը քանակի հետ հավասարապես և հաշվի առնվում: Իսկ վորակը չափող միավորը, նրա հաշվառելի համար, չկա: Ինքն ըստ ինքյան հասկանալի յե, քանի վոր չափի միավոր չկա, ապա ուրեմն վոչնչով ել չի կարելի չափել վորակը և նա, իհարկե, չի չափվում: Սրան պետք է վերջ տրվի աշխատանքի սեզոնին և արտադրանքի նորմաների աշխատակում պետք է մտցվի հատուկ սյունյակ, վորտեղ նշանակված լինեն աշխատանքի վորակը չափող միավորներ:

Կոլխոզը նախապես պետք է սահմանի ամեն տեսակ աշխատանքի լայն վորակը, վորը պետք է տա կոլխոզնիկը կամ խումբը և անսլայման լայն վերամշակման յենթարկելուց հետո պետք է հասցնի ամեն մի կոլխոզնիկին:

Որինակ, 1. անմշակ հողը վարել 3-5 վերջով խորությամբ, առանց անվար հողակույտի, լավ շրջված հողաշերտով. առանց ինվենտարը փշացնելու և կոսրելու:

2. Աշխատային պրոպագանդի կուլտուրաները ցանել նախապես դիսկավորված շարքացան մեքենայով, ուղիղ տեղավորելով խոփերը (շարքամիջյան հավասար հեռավորություններ), ուղիղ սահմանելով ցանվելիք սերմի քանակը, առանց չցանված հողաշերտ թողնելու, առանց սերմացուի կորստի, սահմանված խորությամբ ցանելով սերմը և այլն:

Ինչպիսի՞ն պիտի լինեն արտադրական նորմաները, այս հարցին ամենալավ պատասխանը հանդիսանում են մի շարք կոլխոզների այն հաղորդագրությունները, վորոնք բերված են «Սոցիալիստիչեսկոյե գեմելդելյե» թերթի 1931 թվի. մարտի 6-ի 194 համարում, «Լավագույն նորմաներ» հոդվածում:

«Հյուսիսային Կովկասի Գեորգեական ռայոնի «Կրասնայա Ստրելկա» կոլխոզը տալիս է հանդիպական պլան 4,5 հեկտար տարածության վրա խուրձեր գարսելու համար, իդիմաց յերկրամասի սահմանված 3 հեկտարի:

«Պամյատ Իլյիչա» կոլխոզը ձիաքարշ փոցխով կատարվող աշխատանքի նորման (ռայոնի կողմից սահմանված) 8 հեկտարից հասցրել է 10-ի:

«Կոստանադնամենեց» կոլխոզում (Ներքին Վոլգայի Վլադիմիրսկի ռայոնի) մի որում լոբոգրեյկայով հնձում են 7,4 հեկտար, ի դիմաց ռայոնի սահմանած 5,5 հեկտարի: Բազմաթիվ նման որինակներ ապացուցում են, վոր ամենալավ, ամենաճիշտ նորմաները կարող են սահմանվել կոլխոզնիկ—հարվածայինների կողմից:

Իերված որինակները ցույց են տալիս, վոր յերկրա-

Արտադրանքի նորման—դա այն առանցքն է, վորի շուրջը կազմակերպվում են պլանավորումը, հաշվառումը, գործառնաձր: Չի կարող գոյութիյուն ունենալ առողջ, ամուր, ուղիղ կազմակերպված մի կոլխոզ, յեթե նրանում լուրջ սահմանված չլինեն արտադրական նորմաները և այդ նորմաները հասցված չլինեն ամեն մի կոլխոզնիկին: Արտադրանքի նորմաները պետք է բարձրացնեն արտադրարյան քե քանակը յեվ քե վորակը:

Արտադրանքի որինակելի նորման պետք է համարել հարվածային կոլխոզնիկի կատարած նորման, վորը (հարվածային կոլխոզնիկը) աշխատում է առանց փչացնելու յեվ կոտրելու ինվենտարը:

Մինչև վերջին ժամանակներս արտադրանքի նորմաներ սահմանելիս հենվում էին, գլխավորապես, աշխատանքի քանակի վրա, վորը նորմաներով վորոշվում է չափի համապատասխան միավորներով: Որինակի համար դուրսնում վարել 1, 2, 5 հեկտար փափուկ հող, շարքացանով ցանել 12 շարքերով 5 հեկտար և այլն: Այս աշխատանքների վորակը բոլորովին բացահայտում է վերոհիշյալ նորմաներում: Վորակը քանակի հետ հավասարապես է հաշվի առնվում: Իսկ վորակը չափող միավորը, նրա հաշվառքի համար, չկա: Ինքն ըստ ինքյան հասկանալի յե, քանի վոր չափի միավոր չկա, ապա ուրեմն վոչնչով ել չի կարելի չափել վորակը և նա, իհարկե, չի չափվում: Սրան պետք է վերջ տրվի աշխան սեզոնին և արտադրանքի նորմաների աղյուսակում պետք է մտցվի հատուկ սյունյակ, վորտեղ նշանակված լինեն աշխատանքի վորակը չափող միավորներ:

Կոլխոզը նախապես պետք է սահմանի ամեն տեսակ աշխատանքի լայն վորակը, վորը պետք է տա կոլխոզնիկը կամ խումբը և անսրայման լայն վերամշակման յենթարկելուց հետո պետք է հասցնի ամեն մի կոլխոզնիկին:

Որինակ, 1. անմշակ հողը վարել 3-5 վերջով խորութիյամբ, առանց անվար հողակույտի, լավ շրջված հողաշերտով, առանց ինվենտարը փչացնելու և կոտրելու:

2. Աշխանային պրոպաշնի կուլտուրաները ցանել նախապես դիսկավորված շարքացան մեքենայով, ուղիղ տեղավորելով խոփերը (շարքամիջյան հավասար հեռավորութիյուններ), ուղիղ սահմանելով ցանվելիք սերմի քանակը, առանց չցանված հողաշերտ թողնելու, առանց սերմացուի կորստի, սահմանված խորութիյամբ ցանելով սերմը և այլն:

Ինչպիսի՞ն պիտի լինեն արտադրական նորմաները, այս հարցին ամենալավ պատասխանը հանդիսանում են մի շարք կոլխոզների այն հաղորդագրութիյունները, վորոնք բերված են «Սոցիալիստիչեսկոյե զեմելեդելչե» թերթի 1931 թվի, մարտի 6-ի 194 համարում, «Լավագույն նորմաներ» հոդվածում:

«Հյուսիսային Կովկասի Գեորգիակի ռայոնի «Կրասնայա Ստրելկա» կոլխոզը տալիս է հանդիպական պլան 4,5 հեկտար տարածութիյան վրա խուրձեր դարսելու համար, իդիմաց յերկրամասի սահմանված 3 հեկտարի:

«Պամյատ Իլյիչա» կոլխոզը ձիաքարշ փոցխով կատարվող աշխատանքի նորման (ռայոնի կողմից սահմանված) 8 հեկտարից հասցրել է 10-ի:

«Կոստնազնամենեց» կոլխոզում (Ներքին Վոլգայի Վլադիմիրսկիյ ռայոնի) մի որում լոբոգրեյկայով հնձում են 7,4 հեկտար, ի դիմաց ռայոնի սահմանած 5,5 հեկտարի: Բազմաթիվ նման որինակներ ապացուցում են, վոր ամենալավ, ամենաճիշտ նորմաները կարող են սահմանվել կոլխոզնիկ—հարվածայինների կողմից:

Իերված որինակները ցույց են տալիս, վոր յերկրա-

Վերջում բերված են նորմաներ, վորոնք մշակված են Դյուդառնտեսական վերակառուցման խնամարտուով կողմից:

Այս աշխատակում առանձին սյունյակը աշխատանքները խմբավորում է ըստ տեսակների: Այս խմբի աշխատանքների համար բրիգադում ստեղծվում են հատուկ խմբեր՝ հատուկ ինվենտարով: հենց նույն սյունյակում նշանակվում է նաև աշխատանքների բնույթը: Յերկրորդ սյունյակը ցույց է տալիս՝ թե ինչպիսի միավորներով են չափվում աշխատանքները: Սրա մասին ասվեց վերեւում: Աշխատանքների այս միավորների համար սահմանվում է աշխատանքային օրերի թիվը (11-րդ սյունյակ), 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ սյունյակները պետք է ճիշտ վորոշեն լծվելիք անասունների թիվը և զրանով վերջ տրվի աշխատողների լծելու մասին արած զանազան խոսակցություններին, այսինքն, թե մեքենային 3-ձի լծել թե 4, 6 յեղ կամ 8 և այլն:

6, 7 և 8 սյունյակները ցույց են տալիս ցերեկվա մի հերթի աշխատանքների այն նորմաները, վորոնք կոլխոզը սահմանում է 1 ձիու, 1 կոլխոզնիկի, 1 քաշող ուժի համար:

Մի մեքենայի համար սահմանված նորման նորմա յի հանդիսանում նաև մի լծելու համար: Այդ նորման կիրառվում է մեքենայով աշխատելու, մանր խմբակային գործավարձի դեպքում:

9-րդ սյունյակը վորոշում է այս կամ այն կոլխոզնիկի պարտականությունը:

Նորմաների յենթարկելու դեպքում բոլոր աշխատանքները բաժանվում են խմբերի միջև:—

1. Թեթև աշխատանքներ, 2. միջակ ծանր, 3. ծանր, 4. վորակյալ աշխատանքներ:

10-րդ սյունյակում նշանակվում է, թե այս կամ այն աշխատանքը վերոհիշյալ վոր խմբի աշխատանքներին է պատկանում:

Ծանոթության մեջ նշանակվում են, թե ինչ գեղջեր են սահմանված՝ աշխատանքի վորակը ցածրացնելու, նորման թերակատարելու համար:

Նորմաները պետք է վերամշակվեն կոլխոզի, բրիգադի արտադրական խորհրդակցություններում: Վարչության կողմից հաստատվելուց հետո նրանք պարտադիր են հանդիսանում բոլորի համար: Յուրաքանչյուր բրիգադի, խմբավարի մոտ, յուրաքանչյուր խմբում պետք է լինեն նորմաներ: Յեթե կոլխոզնիկը չի խմանում այն նորման, վոր նա պետք է տա, դա նշանակում է, վոր կոլխոզում չի կարող ուղիղ կազմակերպված լինել գործավարձը:

Հաճախ կոլխոզում դժվարանում են այս կամ այն աշխատանքի համար նորմա նշանակել, այն ինչ ամեն մի աշխատանքը կարելի չի նորմերով կաշի յենթարկել, բայց կան է միայն այս աշխատանքի համար նշանակել բարեխիղճ կոլխոզնիկին, հարվածայիններին և նրանք պրակտիկորեն կվորոշեն, թե աշխատանքի ինչպիսի քանակություն կարելի չի կատարել մի օրում: Յեթե կատարված աշխատանքը մի քանի անգամ ստուգվի, ապա հենց զրանով կարելի չի սահմանել և նորմը:

Որոշելով նորմաների մասին, չի կարելի չհիշել մեքենաների, ֆուրածի և նյութերի ծախսման համար նորմաներ մտցնելու անհրաժեշտության մասին: Որք և բազմակողմանի պլանավորման վրա հենված խոշոր կոլեկտիվ անտեսության ուղիղ կազմակերպումը պահանջում է անպայման նորմայի յենթարկել վոչ միայն աշխատանքները, այլ նաև բոլոր ծախսերը, թե զրամական և թե մթերային:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Արտադրության միջոցների քանակի և վորակի ճիշտ հաշվառումն անպայման առաջուց պետք է կատարվի, նախքան պլանների կազմելը:

Հաճախ կողխողներում տեղի յեն ունենում այսպիսի դեպքեր:

1. Բացակայում են ինվենտարի, քաշող ուժի, կողխողի աշխատունակ անդամների, դոյուժյուն ունեցող շենքերի նյութերի և այլն ցուցակները:

2. Յերբ, բրդագործներին պետք կլինի դաշտ դնալու, բանից յերևում է, վոր դաշտում չկա այն ինվենտարը, վորն ամրացված է բրդագործին, իսկ յեթե կա, այն ել վերանորոգված չէ, կամ ինքնին մի ջարդված իր և ներկայացնում:

3. Աշխատանքների վերջում պարզվում է, վոր մի վորեւ խուլ անկյունում ընկած է բոլորովին սարքված և կողխողում սրակասող մի մեքենա, վորը հաշվի առնված չէ:

Այսպիսի դրություն և նաև պահեստի մասերի և նյութերի հետ:

2ի կարելի աչքաթող անել այն հանգամանքը, վոր վոչ միայն աշխատանքի բնույթը և ժամկետերն են վորոշում ինվենտարի պահանջը, այլև յեղած ամբողջ ինվենտարը և նրա վորակը նույնպես իրենց հերթին վորոշում են աշխատանքի բնույթը և ժամկետերը: Դրա համար ել յեղածների հաշվառումը, արտադրական միջոցներ ձեռք բերելու հնարավորությունները հաշվառումը, ժամանակին վերանորոգումը և պահեստի մասերի ձեռք բերելը, ներքին միջոցների և նյութերի մոբիլիզացիան, այս բոլորը նույնպես պիտի դրվի աշխատանքային ծրագիրը կազմելու և կատարելու հիմքում:

ԺԱՄԿԵՏԵՐ

Վորեւ աշխատանք պիտի կատարվի խիստ սահմանված ժամկետում: Յուրաքանչյուր աշխատանք պետք է ունենա իր ժամկետը, ճիշտ այնպես, ինչպիսի, վոր նա ունի իր նոր-

ման: Այս դեպքում պետք է տարբերել առաջին հերթի աշխատանքները (բերքահավաք, բերքը պետության հանձնելը, աշնանացան և այլն) և ուրիշ աշխատանքներ, վորոնք թեև նույնպես կարևոր են, բայց և այնպես նրանց կատարման ժամկետերը կարող են կանոնավորվել վորոշ սահմաններում, կողխողի ներսը (սերմացույի չոր ակտահանումը, արոտավայրերի և այլ ազարակների խնամքը, հնձից հետո հողի թեթև վարը):

Յերկրամասի դանազան ուսյուններում աշխատանքների սկիզբն և վերջը տարբեր են լինում, շնորհիվ կլիմայական տարբեր պայմանների, վորոնք հատկապես զգալի են Հյուսիսային Կովկասում: Որինակ, հյուսիսային ուսյուններում (Վեդենսկի, Վերին-Դոնի, Լեոնովո-Կալիտենսկի, Կաշարսկի և այլն) մասսայական աշնանացանն սկսվում է ոգոստոսի 15-20-ին, իսկ հարավային ուսյուններում (ազգային մարզեր, Ան-ժոպյան ափեր, Կուբանի ուսյունի մի մասը) հոկտեմբերի 1-ից, այսինքն մեկ ու կես ամիս ավելի ուշ: Այս տարբերությունը դոյուժյուն ունի նաև այլ գյուղատնտեսական աշխատանքների ժամանակ: Սակայն որերի այն թիվը, վորը ծախսվում է այս կամ այն աշխատանքը կատարելու վրա, այսպիսի տարբերություն չունի: Որինակի համար, հենց նույն աշնանային հացի ցանքսը համարյա յերկրամասի բոլոր ուսյուններում ունի ամենալավ ժամկետ, վորը հավասար է 15-20 որվան, հաշված ցանքս սկսելու մոմենտից:

Բոլոր դեպքերումն էլ, ժամկետերի հարցը վորոշելիս, նկատի պիտի ունենալ հետևյալը.

1. Պայքար կորուստների դեմ:
2. Ոգտագործել ամենալավ յեղանակները (չոր որեր՝ բերք հավաքելու, հնձրեային որեր՝ աշնանացան կատարելու և այլն):

3. Մի քանի աշխատանքների կատարումը չպետք է դադարեցնել և ձեռնարկ ուրիշ, շտապ աշխատանքների կատարումը:

4. Որեքով հաշված ժամկետները պետք է լինեն կարճ, սեղան:

5. Ժամկետներն այնպես պետք է սահմանել, վոր արտադրութեան բոլոր միջոցները (քաշող ուժ, ինվենտար և այլն), բանվորական ձեռքերը լրիվ ոգտագործվեն աշխատանքի համար:

6. Ստանալ ամենաշատ տնտեսական արդյունքներ:

7- Աշխատային սեզոնի համար աշխատանքների և ժամկետների մոտավոր որացուցային պլան (տես, հավելված №№ 1, 2, 3):

ԲՐԻԳԱԴԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Արտադրական պլանը կատարելու համար ամեն մեկ կոլխոզում կազմակերպվում են բրիգադներ: Բրիգադները կազմակերպման հիմքում պետք է դրվեն արտադրութեան ծավալը և բնույթը (ձյուղեր, ձեռնարկություններ, արհեստանոցներ), այսինքն բրիգադները կազմվում են արտադրութեան վորականիչի համաձայն: Բրիգադներին քիվը վորոշվում է արտադրութեան ծավալով և հենց բրիգադների մեծութեամբ: Բոլոր կոլխոզների համար բրիգադների մեկնումը մեծություն չի կարելի սահմանել, վորովհետև մի շարք պայմաններ կարող են ազդել նրանց մեծութեան վրա:

Որինակի համար, բրիգադներն այնքան խոշոր կարող են լինել, ինչքան վոր հաստատուն և ուղիղ է կազմակերպված կոլխոզի արտադրությունը (ավելի մեծ կարգապահություն, կարգ-կանոն, արտադրութեան խոշոր կենտրոնացում), ինչքան վոր կոլխոզն ավելի շատ է մասնագիտացել ինչքան վոր կոլխոզի հողային տերրիտորիան ավելի լավ կազմակերպված, ինչքան վոր արտադրությունը ավելի մեծ չափով է մեքենայացված և այլն:

Բրիգադների մեծությունն ավելի ճիշտ է ուղիղ կարելի չե վորոշել անմիջապես կոլխոզում (արտադրութեան մեջ):

Մի քանի տարիների փորձը սակայն ասում է, վոր կարիք չկա հրապուրվելու խոշոր բրիգադներով: Այսպիսի բրիգադներն ավելի սակավ են ձևում լինում և ավելի դժվարութեամբ են յենթարկվում բրիգադիերի պատասխանատու ղեկավարութեան:

Վոր բրիգադները շատ մեծ չպետք է լինեն, դրա մասին ասում է կոլխոզի ներսում բանվորական խմբեր ավելացնելու վորձը: Մյուս կողմից, բրիգադները փոքրացնելը նույնպես ունի իր թերությունները. կոլխոզում շատ թվով բրիգադներ վոր լինեն, շատ թվով ել բրիգադիերներ կաշահանվեն. կոլխոզի վարչությունը իվիճակի չի լինում ղեկավարելու և հսկելու բոլոր բրիգադների աշխատանքները:

Չափը պահպանելու համար կարելի չե հանձնարարել 80-150 աշխատուժակ և արտադրութեան մասնակցող կոլխոզիկներից բաղկացած բրիգադ՝ 800-ից մինչև 1500 հեկտար բրիգադային արտադրական հողամասով: Բրիգադի քանակական կազմը վերջնականապես կվորոշվի աշխատանքային ծրագիրը կազմելիս, բոլոր հաշիվները կարգի դրեցելուց հետո (բրիգադի կազմը կախում ունի աշխատանքի նորմայից, ժամկետից և մեծությունից):

Բրիգադը հանդիսանում է մշտական արտադրական մեծություն, առնվազն մի սարվա համար, այն հաշվով, վոր բրիգադային հողամասում բոլոր սեզոնների գյուղատնտեսական աշխատանքները լիովին և պատասխանատու կերպով կատարված լինեն:

Լուծելով բրիգադային հողամասերը նպատակահարմար ձևով բաժանելու հարցը, կոլխոզը վորոշում է յուրաքանչյուր հողամասի համար անհրաժեշտ յեղող աշխատանքների վողջ ծավալը և դրա համաձայն կազմակերպում է բրիգադը՝ բրիգադային աշխատանքի ծրագիրը կազմելու հիման վրա:

Ցանքսափություն լինելու դեպքում բրիգադային

հողամասի աշխատանքների ծավալը, բանվորական ձեռքերի և արտադրութեան միջոցների պահանջը զգալի չափով հեշտ և արագ կարելի չէ վորոշել, վորովհետև բոլոր բրիգադները բոլոր դաշտերում ստանում են հողամասեր: Ուրիշ բան է, յեթե ցանքսափոխութիւն չկայ: Դժվար և հատկապես բարդ կլինի հաշիվներով վորոշել բրիգադային հողամասի համար աշխատանքների ծավալը և դժվար է նաև կազմակերպել բրիգադներ աշխատեալ, վոր աշխատանքները փամփեւորել, մեքենայի բեռնվածութիւնը ինչպես նաև քաշող ուժի և կոլիսողնիկի բեռնվածութիւնը, լինեն համար:

Պատահում է, վոր դանազան բրիգադներում լինում է դանազան քանակութեամբ վարելահող, կարծիք հող և այլն: հետևաբար աշխատանքի ծավալները, նույնիսկ հողամասերի մեծութիւնները համասար լինելու դեպքում, տարբեր են լինելու. այս դեպքում այն հողամասը, վորն ավելի շատ կարծիք հող ունի և ավելի քիչ վարելահող, ավելի մեծ թիւ վով մարդիկ և քաշող ուժ է պահանջում, վորովհետև այստեղ ավելի շատ աշխատանք և չարչարանք կայ:

Հատկապես պետք է ընդդէմ, վոր բրիգադ կազմակերպելիս նրան պետք է ամրացնել այնպիսի կոլիսողնիկներին, վորոնք իսկապես լավ աշխատել են բրիգադում:

Բոլորովին չպետք է թույլ տրվի բրիգադներին ամրացնել բակերը, հետևաբար և այն կոլիսողնիկներին, վորոնք չեն մասնակցում աշխատանքներին: Հարկուր բակերը կամ հիսուն բակերը բրիգադներ չպիտի հաշվվեն:

Յեթե կոլիսողում ավելորդ բանվորական ձեռքեր կան, այն դեպքում նրանց պետք է ուղարկել դրսում—արդյունաբերական կենտրոններում աշխատելու:

Ստուգելի պլանը կազմելուց և նրա հիման վրա արտադրութեան միջոցները ճշուգիւր բաժանելուց հետո և նրա-

նից հետո, յերբ արդեն նշանակված են բրիգադային հողամասերը և վորոշված են նրանցում կատարվելիք աշխատանքների տեսակները և մեծութիւնները, սկսում են կազմել բրիգադային աշխատանքային ծրագիր՝ ամեն մի ճյուղի համար:

Բացի մշտական ճյուղային բրիգադներից, կոլիսողում պետք է կազմակերպվեն նաև ժամանակավոր բրիգադներ (սիլոսացման, խոտհնձի համար և այլն), մի քանի շտապ և պատասխանատու աշխատանքներ կատարելու համար: Այսպիսի բրիգադները կազմակերպվում են ի հաշիվ յուրաքանչյուր բրիգադի փոխադրող խմբերի և ի հաշիվ դաշտարուծական բրիգադների աշխատունակ այն անդամների, վորոնք ազատ են աշխատանքից:

Սնորք կոլիսողներում համակոլիսողային նշանակութիւն ունեցող փոխադրական բրիգադը կարող է մշտական լինել: Հաց կրելու, սիլոսացման և այլ փոխադրական աշխատանքների ժամանակ այսպիսի բրիգադը կուժեղացվի ուրիշ բրիգադների փոխադրող խմբերով: Աշխատանքային ծրագրից բերյալները վերջնականապես վորոշում է բրիգադի մեծութիւնը և նրան տալիս և կայուն առաջադրանք:

Բրիգադային աշխատանքային ծրագրի կազմելու համար գործածվում է նույն ֆորման, ինչ ֆորմա, վոր ստուգելի աշխատանքային ծրագրի համար (տես 54-րդ էջ):

Այս ֆորմայով աշխատանքային ծրագիրը կարող է կազմվել մի քանի ամիսների համար (ոգոստոս, սեպտեմբեր, հոկտեմբեր, նոյեմբեր): Դործնականում, ի հարկե պետք կլինի ամեն ամսում ճշտել այն: Առանձին սյունյալ կում դրվում են դրականապես այն բոլոր աշխատանքները, վոր պետք է կատարի բրիգադն իր հողամասում:

2-րդ սյունյալում դրվում են վերահիշյալ աշխատանքները յուրաքանչյուրի վողջ մեծութիւնը (ծավալը), վորը չափվում է ընդունված միավորներով:

Ամեն ուր ըստ դեկլարաների պահանջվում է	1-VIII	10-VIII	20-VIII	1-IX
	Պահանջներ կալսց. 1 որ.	Թու հանույ.	Կվինտո.	Թու հանույ.
Աշխատանքների տնտեսը	1	2	3	4
Հողի բերքի վալ	60	500	10 կել	մեարի
Հացը շտեմարան-ները կրել	...	...	...	...
Աշխատավալ	...	...	...	...
Աշխատացան	...	...	...	...
Պրոպագանդաները բերքահավաք և այլն	...	...	...	...
Ընդամենը	...	...	...	...
Թու հանույ.	9	8	26	13
Կվինտո.	8	2	13	13
Թու հանույ.	9	8	26	13
Կվինտո.	10	2	13	13
Թու հանույ.	11	2	13	13
Կվինտո.	12	2	13	13
Թու հանույ.	13	2	13	13
Կվինտո.	14	2	13	13
Թու հանույ.	15	2	13	13
Կվինտո.	16	2	13	13
Թու հանույ.	17	2	13	13
Կվինտո.	18	2	13	13
Թու հանույ.	19	2	13	13
Կվինտո.	20	2	13	13
Թու հանույ.	21	2	13	13
Կվինտո.	22	2	13	13
Թու հանույ.	23	2	13	13
Կվինտո.	24	2	13	13
Թու հանույ.	25	2	13	13
Կվինտո.	26	2	13	13
Թու հանույ.	27	2	13	13
Կվինտո.	28	2	13	13
Թու հանույ.	29	2	13	13
Կվինտո.	30	2	13	13
Թու հանույ.	31	2	13	13
Կվինտո.	32	2	13	13
Թու հանույ.	33	2	13	13
Կվինտո.	34	2	13	13
Թու հանույ.	35	2	13	13
Կվինտո.	36	2	13	13
Թու հանույ.	37	2	13	13
Կվինտո.	38	2	13	13
Թու հանույ.	39	2	13	13
Կվինտո.	40	2	13	13
Թու հանույ.	41	2	13	13
Կվինտո.	42	2	13	13
Թու հանույ.	43	2	13	13
Կվինտո.	44	2	13	13
Թու հանույ.	45	2	13	13
Կվինտո.	46	2	13	13
Թու հանույ.	47	2	13	13
Կվինտո.	48	2	13	13
Թու հանույ.	49	2	13	13
Կվինտո.	50	2	13	13
Թու հանույ.	51	2	13	13
Կվինտո.	52	2	13	13
Թու հանույ.	53	2	13	13
Կվինտո.	54	2	13	13
Թու հանույ.	55	2	13	13
Կվինտո.	56	2	13	13
Թու հանույ.	57	2	13	13
Կվինտո.	58	2	13	13
Թու հանույ.	59	2	13	13
Կվինտո.	60	2	13	13
Թու հանույ.	61	2	13	13
Կվինտո.	62	2	13	13
Թու հանույ.	63	2	13	13
Կվինտո.	64	2	13	13
Թու հանույ.	65	2	13	13
Կվինտո.	66	2	13	13
Թու հանույ.	67	2	13	13
Կվինտո.	68	2	13	13
Թու հանույ.	69	2	13	13
Կվինտո.	70	2	13	13
Թու հանույ.	71	2	13	13
Կվինտո.	72	2	13	13
Թու հանույ.	73	2	13	13
Կվինտո.	74	2	13	13
Թու հանույ.	75	2	13	13
Կվինտո.	76	2	13	13
Թու հանույ.	77	2	13	13
Կվինտո.	78	2	13	13
Թու հանույ.	79	2	13	13
Կվինտո.	80	2	13	13
Թու հանույ.	81	2	13	13
Կվինտո.	82	2	13	13
Թու հանույ.	83	2	13	13
Կվինտո.	84	2	13	13
Թու հանույ.	85	2	13	13
Կվինտո.	86	2	13	13
Թու հանույ.	87	2	13	13
Կվինտո.	88	2	13	13
Թու հանույ.	89	2	13	13
Կվինտո.	90	2	13	13
Թու հանույ.	91	2	13	13
Կվինտո.	92	2	13	13
Թու հանույ.	93	2	13	13
Կվինտո.	94	2	13	13
Թու հանույ.	95	2	13	13
Կվինտո.	96	2	13	13
Թու հանույ.	97	2	13	13
Կվինտո.	98	2	13	13
Թու հանույ.	99	2	13	13
Կվինտո.	100	2	13	13

3-րդ սյունյակում ցույց է տրվում, թե այս կամ այն աշխատանք կատարելու համար քանի աշխատանքային ուր պահանջվում է. այս բանը վորոշվում է բազմապատկելով աշխատանքի միավորը աշխատանքի ամբողջ մեծությամբ համար: Որինակ, հնձից հետո մի հեկտար հողը թիթե կերպով վարելու համար պետք է 0,4 աշխատանքային ուր, իսկ 60 հեկտարի համար 24 աշխատանքային ուր, վորը և գրվում է 3-րդ սյունյակում:

4-րդ սյունյակը ցույց է տալիս, թե քանի բանվորական ուրում պետք է ավարտել տվյալ աշխատանքը: Առանձին աշխատանքների համար բանվորական ուրերի թիվը կարող է ճշտվել (կրճատվել) խնայելու նպատակով, արտադրական միջոցները ըստ տասնորյակների դասավորելու հետևանքով, այնպես վոր յուրաքանչյուր տասնորյակում բերեալում աշխատեն բոլոր քաշող ուժերը և բանվորական ձեռքերն ամբողջովն բերեալին:

5-րդ, 6 և 7-րդ սյունյակները (մի ուրում պահանջվող մարդկանց, քաշող ուժի և մեքենաների թիվը) լեցվում են այսպես:

Յենթադրենք թե 60 հեկտար հողը պետք է վարել 10 ուրում (այստեղ ուրերի թիվը կարող է փոխվել), հետևաբար մի ուրում—6 հեկտար:

Արտադրական նորմայի համաձայն մեկ բուլկեր 4 ձիով և մի կոլխոզնիկով մշակում է 3 հեկտար, հետևաբար մի ուրում 6 հեկտարի համար պետք է աշխատեցնել 2 բուլկեր, 8 ձի և 2 կոլխոզնիկ, վորը և գրվում է վերոհիշյալ սյունյակներում:

Այս աշխատանքը շարունակվելու յե միայն առանձին դեկտորում, դրա համար էլ մի ուրվա համար պահանջվող մարդ-

կանց, լծկանների և մեքենաների քանակը գրվում է նաև հասնորյակային սյունակներում—8, 9, 10:

Հենց նույն կարգով և ձևով էլ սյունակներում գրվում է ամեն մի աշխատանք:

Որինակ՝ 500 տոնն հաց պետք է փոխադրել հացակայան, վորը դրսևում է 10 կիլոմետր հեռավորության վրա: Դա նշանակում է, վոր աշխատանքի մեծությունը հավասար է $500 \times 10 = 5000$ կիլոմետր տոննի: Յենթադրենք, վոր փոխադրելու համար 30 օր է նշանակված (քաշող ուժի և բանվորական ուժի մի մասն այս նույն ժամանակ զբաղվում է ուրիշ շտապ աշխատանքներով), այդ դեպքում մի օրում պետք է կատարել $500 : 30 = 17$ կիլոմետր—տոնն, այսինքն 17 տոնն փոխադրել 10 կիլոմետր հեռու:

Նորմայի համաձայն 2 ձի, 1 սալ և մեկ կոլխոզնիկ մի օրում կարող են անել 13 կիլոմետր—տոնն: Նշանակում է, վոր 170 կիլոմետր տոնն փոխադրելու համար պահանջվում է 26 ձի, 13 սալ և 13 կոլխոզնիկ: Յենթե պարզվի, վոր բոլոր աշխատանքների հաշիվներ կատարելուց հետո մի տասնորյակ չափազանց շատ բանվոր ձեռք և լծկան է պահանջում, իսկ մի ուրիշը—քիչ, ապա կարելի չէ մի քանի նրավազ շտապ աշխատանքների փոխադրել այն տասնորյակներում, վորոնք քիչ են լարված: Ուղիղ կազմված աշխատանքային ծրագրում գումարներն ըստ տասնորյակների պետք է հավասար լինեն:

ՅՈՒՅՄԿ-ԿԱՐԿԱԳԻՐ ԽՄԲԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Իբրև կանոն, բանվորական բրիգադներն իրենց ներսում կազմակերպում են մասնագիտացած բանվորական խմբեր, վորոնք կատարում են այս կամ այն տեսակի աշխատանք (վար, տափանում, բերքահավաք, կալս և այլն): Յուրաքանչյուր աշխատի խումբ ստանում է իր ցու-

ցակ-կարկադիրը (табель-наряд), քաշող ուժն և ինվենտարը:

Խմբերը կարող են տարբեր մեծությամբ լինել, նայած թե ինչ բնույթի և ինչ ծավալով աշխատանք է: Փորձն ստում է, վոր այն խմբերը, վորոնք 25-30-ից ավելի վարդ ունեն, նրանք համարվում են մեծածավալ, նվազ ճկուն, խմբի աշխատանքները դեկավարում է խմբավարը, վորը մյուս կոլխոզնիկների հետ հավասար չափով է աշխատում: Պետք է ասել, վոր յեթե վորեւ տեսակի աշխատանք (վար, բերքահավաք և այլն) շատ մեծ է, այն դեպքում այդ աշխատանքը կատարելու համար կազմակերպվում են մի քանի խմբեր, բայց նրանք բոլորն էլ հավասար չափով ինվենտար պետք է ունենան:

Որինակի համար, պետք է հերկել իրարից հեռու մի քանի հողամասեր: այդ դեպքում յուրաքանչյուր հողամասի համար կազմակերպվում է վարողների հատուկ խումբ՝ իր խմբավարով և ցուցակ-կարգադրով: Խմբի ներսում առաջադրանք տրվում է կամ յուրաքանչյուր կոլխոզնիկին (պրոգրանք իրենց ձեռքը ձեռքով հավաքելիս, ձեռքով կախելու և պաշխիների բերքը ձեռքով հավաքելիս, ձեռքով կախելու և տափանելու դեպքում և այլն), կամ մասն խմբակներին, վորոնք աշխատում են մեկ կամ 2-3 դյուղատնտեսական մեքենաներով (շարքացաններ, գութաններ):

Բանվորական օրվա վերջում յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի (անհատական գործավարձով) կամ խմբի աշխատանքներն անալոյման չափվում և գրվում են ըստ ազգանունի: «Մի օրում կա-ցուցակ-կարգադրում (տարել-նարյադում). «Մի օրում կատարված աշխատանքների քանակը»: Ցուցակում նշանակվում են աշխատանքային օրերը, կատարված աշխատանքի վում են աշխատանքային օրերը, կոլխոզնիկի անհատադրքույկի համարը: Ժամանակը, վորակը, կոլխոզնիկի անհատադրքույկի համարը: Կոլխոզնիկի աշխատանքային օրերը գրվում են աշխատանքային

կում: Յուզակ-կարգադրի ֆորման բոլոր կոլխոզներում եւ գոյութիւն ունի. նա տպւած է ԽՍՀՄ Կոլխոզէնտրոնի «Հաշվառքը կոլխոզներում» վերնագրով գրքույկում, հրատարակւած 1931 թվին, Գյուղատնտեսական գրքերի պետական հրատարակչութեան (Սելխոզգիզ) կողմից: Այդ գրքույկից բոլոր տեղերն եւ ուղարկւած են: Հենց նույն գրքույկում բացատրւած են հաշվառումների կարգը եւ ձևերը կոլխոզներում: Աշխատանքների հաշվառումը եւ աշխուրների թվարկումը պետք է կատարվեն ամեն որ դրա համար հասուկ նշանակւած հաշվարարների միջոցով, վորոնք պատասխանատու յեն աշխատանքի հաշվառման համար:

Յուզակ-կարգադիրը լեցւում է տվյալ բրիդադի աշխատանքային ծրագրի հիման վրա:

ԻՆՉ Ե ՊԵՏՔ ՊԼԱՆԸ ՀԱՋՈՂՈՒԹՅԱՄԲ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԶԱՄԱՐ

Վորպետի պլանն ուժ ունենա եւ վորպետի նա լրիւ կատարվի այն ժամկետերում, վորոնք նրանում ցույց են տրված, դրա համար նա պետք է բոլոր կոլխոզնիկների սեփականութիւնը դառնա:

Յեթե կոլխոզնիկը չի մասնակցել նրա մշակմանը, չի մտցրել ուղղումներ եւ հանդիպական առաջարկներ, յեթե ըստուգիչ եւ բրիգադային պլանների շուրջը չի ստեղծված առողջ, արժեքավոր քննադատութիւն, այլ պլանը կազմվել է գրասենյակում, առանց կոլխոզային լայն մասսաների մասնակցութեան, ապա այսպիսի պլանին շատ ու շատ ցածրը գնահատական պետք է տալ: Յեթե պլանը չի մշակված արտադրական խորհրդակցութիւններում եւ բրիգադներում, իսկ ցուցակ-կարգադիրները խմբերում, յեթե կոլխոզնիկը չի կարողանում պատասխանել այն հարցերին, թե վորտեղ,

վորի հետ, ինչ աշխատանք, ինչպիսի վայրում, ինչպիսի ինվենտարով եւ քաշով ուժով պիտի աշխատի ինքը, յեթե նա չի իմանում, թե ինչ նորմայով պիտի արտադրի, ինչ վորակի պիտի լինի իր աշխատանքը, ինչքան աշխատանքային որ պիտի հաշվի աշխատանքի միավորի եւ որական արտադրածի համար, ապա համարձակ կերպով եւ առանց սխալվելու կարելի յե ասել, վոր տվյալ կոլխոզում վոչ մի պլան չկա: Լայն մասսաների, ակտիվի, հասարակական կազմակերպութիւնների մասնակցութեամբ մշակված, ստուգիչ, բրիգադային ու խմբակային պլաններն աչքաթող չպետք է արվեն, այլ ընդհակառակն, ամուր պետք է պահել վարչութեան, բրիգադների եւ խմբավարի ձեռքում, վորոնք ուշուշով հետեւում, ղեկավարում եւ պատասխանատու յեն նրանց կատարման համար: Ազնիւ, բարեխիղճ կոլխոզնիկին պետք է տրվի լայն, ստեղծագործական նախաձեռնութիւն հայտնաբերելու հնարավորութիւն, թե պլանը կազմելու եւ թե այն կատարելու ժամանակ: Ռացիոնալիզացիա ազդու տեխնիկան ուսումնասիրելու հիման վրա, սոցմրցումը եւ հարվածայնութիւնն, ուղիղ կազմակերպված մանր խրակային եւ անհատական գործավարձը, աշխատանքի ճիշտ եւ ժամանակին հաշվառումը, — ահա այն գլխավոր լծակները, վորոնք բարձրացնում են աշխատանքի արտադրողականութիւնը:

Ձեռք բերված կոլխոզային հարուստ փորձը պետք է տեղադրուի մի կոլխոզից մյուսը, մի բրիգադից մյուսը, մի խմբից մյուսը: Հնգամյակի յերրորդ, վճռական տարւա աշխատային գյուղատնտեսական կամպանիան, վորն ահագին նշանակութիւն ունի իր տնտեսա-քաղաքական ըզմանդակութեամբ, իր խորութեամբ եւ ծավալով կոլխոզներից եւ կոլխոզնիկներից պահանջում է հետեւյալը:

1. Զպետք ե լինի վոչ մի կոլխող, վոչ մի բրիգադ ե խումբ առանց բազմակողմանի մշակված պլանի:
2. Բրիգադում չպետք ե լինի վոչ մի կոլխողնիկ, վորք չիմանա պլանի բոլոր հիմունքները, այն արտադրութեան բոլոր հիմունքները, վորի մեջ նա աշխատում ե:
3. Վոչլ կոլխողը, բոլոր բրիգադները, խմբերը ե առանձին կոլխողնիկները զլխովին ընդգրկված պետք ե լինեն սոցիալիստական մրցութեամբ ե հարվածայնութեամբ:
4. Բոլոր կոլխողները պետք ե ձգտեն տալու աշխատանքի այն քանակը ե վորակը, վորպիսին տալիս են հարվածային կոլխողնիկները:
5. Թույլ չտալ բերքի, նյութերի ե արտադրական միջոցների փչացման ու կորստյան վորեւե դեպք:
6. Յուրաքանչյուր կոլխողում պետք ե լինի ամեն մի բրիգադիւրի համար աշխատանքային ծրագիր, վորը պետք ե նախատեսի այն բոլորն, ինչ վոր անհրաժեշտ ե պլանի կատարման համար:
7. Ըստ հնարավորութեան սեղմել կոլխողային աշխատանքների կատարման ժամկետերը:
8. Բրիգադին, խմբին ե կոլխողնիկներին պատասխանատու դարձնել հանձնված աշխատանքների կատարման համար, նրանց ամրացված վայրերում:
9. Աշխատային աշխատանքների պլանը կատարելիս տեղ պետք ե ունենա միայն ուղիղ կազմակերպված գործավարձը:
10. Նյութերի, մթերքների ե ֆուրաժի ծախսման համար ձիշտ նորմաներ սահմանել:
11. Ուղիղ հաշվի առնել՝ գործավարձի հիման վրա ամենորոյա կատարված աշխատանքների քանակն ու վորակը ե կանոնավոր, առնվազն հինգ օրը մի անգամ, գրի առնել

աշխատանքային օրերը կոլխողնիկների աշխատանքներում:

12. Ուղիղ ե ժամանակին կազմակերպել բրիգադների հասարակական սնունդը դաշտում:

13. Աշխատային աշխատանքների ժամանակ խորը ե լայն ծավալել բրիգադներին կուլտուրապես սպասարկելու աշխատանքը:

14. Ծիշտ հաշիվներով վորոշել բրիգադների ե ամբողջ կոլխողի սահանջները բանվորական ձեռքերի վերաբերմամբ ե բոլոր ազատ աշխատունակ կոլխողնիկներին պլանի համաձայն ուղարկել դուրս աշխատելու:

15. Պարզևստրել հարվածայիններին՝ արտադրանքներ մատակարարելու, կուրսեր ե ուսումնարաններ ուղարկելու միջոցով:

16. Բարձրացնել ե ամրապնդել աշխատանքային կարգապահութիւյունը:

17. Իբրեւ հաշվառման նախնական փաստաթղթեր ցուցակ-կարգադրում զրկածների արդշունքները լայն կերպով լուսարանել կոլխողնիկներին՝ զեկուցումների, պատի թերթերի ե այլ միջոցներով. ցուցակը դաշտում կախել աչքի ընկնող տեղում:

18. Կոլխողնիկների միջև յեկամուտներն ըստ կատարված աշխատանքների քանակի ե վորակի բաշխելով՝ արտադրապես ամրապնդել կոլխողները:

19. Պլանի հաջող կատարման համար կոլխողների վարչութիւյունները ե բրիգադները պետք ե սխտեմատիկորեն ամեն օր հսկեն աշխատանքների կատարման վրա:

20. Վարչութիւյունները ե բրիգադները պետք ե իրագործեն աշխատանքների առորյա ղեկավարութիւյունը՝ անմիջապես հենց արտադրութեան վայրում ե մշտապես պայքարեն հանուն պլանի, հանուն նրա կատարման:

21. Բրիգադները պետք է լինի բրիգադի կենտրոնական և պատասխանատու գեմք. նա պետք է լինի արտադրութեան վայրում և Հպետք է տարվի աշխատի պարապմունքներով, վերոնք արտադրական նշանակութիւնն չունեն:

22. Աշխատային բոլոր աշխատանքները պլանաչափ և կազմակերպված ձևով կատարելով, աշխատանքային վեհ կարգապահութեամբ, սխտեմատիկ հասարակական-մասնայական բացառական աշխատանքներով ջարդ ու փշուր աշխատելով, ցրել կուլակները և նրա գործակիցների աշխատելով, փորձելով, վորոնց նպատակն է քայքայել աշխատային բարդ, պատասխանատու և շտապ աշխատանքները:

Համառութեամբ պայքարելով կուլակութեան մնացորդների դեմ, լաշն Հափով կազմակերպելով մասնայական աշխատանքը, հնարավորութիւն և պայմաններ ստեղծել ներգրավելու կուլակներում աշխատելու և միջակ անհատականներին, վորոնք դեռ տեղ-տեղ գոյութիւն ունեն և հենց դրանով վերջնականապես ավարտել համատարած կուլակութեամբ Հրապարակային Կովկասում:

Ահա աշխատանքային և հիմնական պահանջները, վորոնք առաջադրում է կուլակներին 1931 թվի աշունը:

ՈՐԱՅՈՒՅՑՈՑԻՆ ՊԼԱՆ

1931 թվի ԱՇԽԱՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ,
ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՅԵՐԿՐԱՄԱՍԻ ՄԱՐԶԵՐՈՒՄ
ՅԵՎ ՌԱՅՈՆՆԵՐՈՒՄ, ՈՐՈՍՏՈՍԻ 1-ԻՑ ՍԿԱՍԾ

Ոգոստոսի 1-ից մինչև 15-ը

7. Վերջացնել աշխատանքային համար սովորական, կուլակների և անհատական տնտեսութիւնների ցանկիւք հոգումների սահմանները ցույց տալով:

8. Վերջացնել սերմֆոնդերի և ապահովագրական ֆոնդերի գումարն յերկրամասի հյուսիսային ռայոնների կուլակներում և անհատական տնտեսութիւններում:

9. Սկսել աշխատանքային ցորենի և գարու սերմացունների չոր ախտահանումը թունավոր սերմերից, փոշեռնակներից:

10. Վերջացնել աշխատանքային կուլակների և դարձանային ցանքների կալը, վորոնք նախապես նշանակված են 21 թվի համար սերմֆոնդեր և ապահովագրական ֆոնդեր ստեղծելու:

11. Ավարտել գյուղատնտեսական ինվենտարի վերանորոգումներն և տնտեսութիւններին մատակարարել աշխատանքային համար գործարանային գյուղատնտեսական ինվենտար:

12. Անցկացնել ցանկիւք աշխատանքային ցորենի և գարու չոր ախտահանումը՝ յերկրամասի տված պլանների համար:

13. Ձեռնարկել աշնանավարին:

14. Կոլխոզներում վերջացնել արտադրական բրիգադների կազմակերպումը, գյուղատնտեսական խմբերատարի դասավորումը և բրիգադներին պլան-կարգադրեր հասցնելու գործը:

15. Անցկացնել ստուգում, թե կոլխոզներն և անհատական տնտեսություններն ի՞նչ չափով են պատրաստ աշնանացանի, աշնանավարի և այլ աշխատանքների պլանները կատարելուն և գերակատարելուն:

16. Վերջացնել աշնանացանի և աշնանավարի ժամանակ փոխադարձ ոգնություն պայմանագրերի կնքումը սովխոզների և կոլխոզների միջև, կնքել նրանց միջև սոցմբրցման պայմանագրեր:

17. Լայն չափով ծավալել մասսայական-բացատրական աշխատանքն այն բոլոր ձեռնարկումների վերաբերյալ, փորձ ապահովում են աշնանացանի, բերքատվության բարձրացման, կորուստների դեմ պայքարի և այլն պլանների կատարումն ու գերակատարումը:

Ոգոսոսի 15-ից մինչև սեպտեմբերի 1-ը

18. 100 տոկոսով վերջացնել աշնանային սերմֆոնդերի և ապահովագրական ֆոնդերի գումարն այն կոլխոզներում, անհատական տնտեսություններում, փորձնք գտնվում են յերկրամասի արևելյան և հարավային ուսյուններում:

19. Վերջացնել աշնանացանի համար Ֆերկրային Հող-վարչության կողմից բաց թողնված աշնանացան տեսակավոր ցորենի բաշխումը և փոխանակումը կոլխոզների միջև:

20. Վերջացնել 1931 թվի աշնան աշնանային կուլտուրաների ցանքերի կոնսերվացիաների վերաբերյալ միջոցառումների անցկացումը:

21. Ախտահանման վայրը բերել տալ անհրաժեշտ քա-

նակությունը ախտահանող նյութեր, աշնանացանի նյութերն ախտահանելու համար:

22. Անհատական տնտեսություններից կազմակերպել ցանող խմբեր, կազմել և շատ ինվենտար ունեցող անհատական տնտեսությունների կողմից չքավոր անհատականներին ցույց տրվելիք ոգնություն պլանը:

23. Աշնանավար:

24. Աշնանային կուլտուրաների ցանքսի համար նախապատրաստական աշխատանքներ կատարել:

25. Սկսել աշնանացանի կուլտուրաների ցանքսը:

Սեպտեմբերի 1-ից մինչև 15-ը

26. Կոլխոզներն և անհատական տնտեսությունները պիտի ձեռնարկեն գարնանային ցանքսի և ապահովագրական ֆոնդի սերմացուների հավաքելու, մաքրելու և շտեմարաններ լցնելու գործին, 1932 թվի գարնան համար:

27. Նախապատրաստվել աշնանավարին:

28. Նախապատրաստել հողեր, աշնանացանի կուլտուրաների ցանքսի համար:

29. Սկսել աշնանային կուլտուրաների մասսայական ցանքսը սահմանված ժամկետերով՝ սեպտեմբերի 5-ից 20-ը և սեպտեմբերի 7-ից մինչև 29-ը, սեպտեմբերի 10-ից մինչև սեպտեմբերի 25-ը:

Սեպտեմբերի 15-ից մինչև հոկտեմբերի 5-ը

30. Կոլխոզները և անհատական տնտեսությունները պիտի ավարտեն գարնանացանի համար սերմացուներ հավաքելու, մաքրելու և ամրաբերելու աշխատանքը՝ 1932 թվի գարնան համար:

31. Նախապատրաստվել աշնանավարին:

32. Հողերը նախապատրաստել աշնանացանի կուլտուրաների ցանքսի համար:

33. Ռայոններում սկսել մասսայական աշխատանքան՝
ցանքսի հետևյալ ժամկետով. սեպտ. 15-ից մինչև 20-ը,
20-ից մինչև հոկտեմբերի 10-ը, սեպտ. 25-ից մինչև հոկ-
տեմբերի 15-ը:

Հոկտեմբերի 1-ից մինչև 15-ը

34. Սկսել աշխատային կուլտուրաների մասսայական
ցանքսը՝ հոկտեմբերի 1-ից մինչև 15-ը սահմանված ժամ-
կետով:

Ժամկետներից դուրս

35. Հեղուկ թուփներով ախտահանել աշխատանքան ցո-
րենի և աշխատանքան դարու սերմացուները. վերահիշյալ աշ-
խատանքը պետք է կատարվի ցանկույց 1-2 որ առաջ:

36. Լայն չափով ոգտադործել աշխատային ժամանա-
կաշրջանը՝ ցանովի արտադրություն, ագարակներին խը-
նամելու միջոցառումներն անցկացնելու համար:

37. 1932 թվի գարնանացանի համար հողը թեթև կեր-
պով վարել, փոշի ուշ, քան գարնանացան կուլտուրաները
հնձելուց 5 որ հետո:

38. Հետևել վարած հողերի դրուժյանը՝ ժամանակին
վերամշակելով նրանց այն հաշվով, վոր նրանք ամբողջովին
պատրաստ լինեն աշխատային կուլտուրաների ցանքսի հա-
մար:

39. Այն ցանքսադաշտերը, վորոնք զբաղված են պրո-
պագանդայով և նախատեսված են աշխատանքան կուլտուրա-
ների ցանքսի համար, այդպիսիները պետք է հնձվեն առա-
ջին հերթին և անմիջապես տափանել և փոցխել այնքան,
ինչքան վոր հողը ծածկված է մոլախոտերով և ինչքան վոր
նա կարծր է:

40. Գարնանացան կուլտուրաների ցանքսադաշտերը,
վորոնք նախատեսված են աշխատանքանի համար, հնձից ան-
միջապես հետո պետք է հերկվեն և տափանվեն:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ № 2.

ՍԵՐՄԱՑՈՒՆԵՐ ՑԱՆԵԼՈՒ ՆՈՐՄԱՆԵՐ ՑԵՆՏՆԵՐՈՎ
Սահմանված Ցերհիողվարչությունից, 1931 թվի առնանագանի
կուլտուրաների ցանքսի համար

Ց Ե Ր Կ Ր Ա Մ Ա Մ Ի	Կուլտուրաներ			
	Ցորեն	Հատիկ	Գարի	Արհածակի ձևով համար
1 Զեյնիայի ինքնավար մարզ	1,5	—	1,6	—
2 Ինդուշեթիայի »	1,5	—	—	—
3 Կարաշայի »	1,6	—	—	—
4 Զերքեդիայի »	1,6	—	1,7	—
5 Կ. Բալաբախի »	1,4	—	1,5	—
6 Հյուս. Սևեթիայի »	1,6	—	—	—
7 Արևիկի »	1,4	—	—	—
8 Ցիմլյանսկի ռայոն	0,9	0,8	—	0,25
9 Ռոմանովի	1,0	0,8	—	0,25
10 Զիմոնիսկի	0,9	0,8	—	—
11 Գուրովսկի	0,9	0,8	—	—
12 Զավոնսկի	0,9	0,8	—	—
13 Ռեմոնիսկի	0,9	0,8	—	—
14 Կալմիցկի	1,0	0,8	—	—
15 Պրոխորովի	0,9	0,8	—	—
16 Վինոգրադսկի	0,9	0,8	—	—
17 Թուրքմենսկան	1,1	1,0	—	0,25
18 Գրիգորովսկի	1,2	—	—	0,22
19 Բելոգլինսկի	1,2	—	—	0,22
20 Մեդվենսկի	—	—	—	0,22
21 Իզդրիլ-Տիշենսկի	1,2	—	—	0,32
22 Բազդոգառնսկի	1,2	—	—	0,22
23 Պետրովսկի	1,3	—	—	0,22
24 Ստավրոպոլի	1,2	—	—	0,22
25 Ալեքսանդրովի	1,0	1,3	—	—
26 Պրեկոմսկի	1,2	1,3	—	0,22
27 Վոր. Ալեքսանդր	—	—	—	—

№	Կարգի	Ցորին	Համար	Փարի	Արևմտյան ձեռնարկ համար
Յ Ե Ր Կ Ր Ա Մ Ա Ս Ի					
Ինքնավար մարզերի և վարչական ուսումնական անուանները					
28	Մոզգոյի	1,2	1,1	1,3	0,22
29	Պրախլադնի	1,2	—	1,3	0,22
30	Գեորգիակի	1,2	—	1,3	0,22
31	Վերին-Դոնի	1,1	1,0	—	0,25
32	Վերինսկի	1,1	1,0	—	0,25
33	Լեոնով-Կալիտակենսկի	1,2	1,1	—	0,25
34	Միլերովսկի	1,2	1,1	—	0,25
35	Կաշարսկի	1,2	1,1	—	0,25
36	Տարասովսկի	1,2	1,1	—	0,25
37	Ուրլովսկի	1,1	1,0	—	0,25
38	Մարգովսկի	1,1	1,0	—	0,25
39	Տաշկինսկի	1,1	1,0	—	0,25
40	Սպիտակ-Կալիտակենսկի	1,1	1,1	—	0,25
41	Կամենսկի	1,2	1,1	—	0,25
42	Կրասնի Մուրոմսկի	1,2	1,1	—	0,25
43	Շախտինսկի	1,2	1,1	—	0,25
44	Կոնստանտինովսկի	1,1	1,0	—	0,25
45	Մառիտակ-Կուրգանսկի	1,3	1,2	—	0,22
46	Տաշանբուդսկի	1,3	1,2	—	0,22
47	Մյասնիկովսկի	1,3	1,2	—	0,22
48	Նովոդեբրկասկի	1,3	1,2	—	0,22
49	Մեյնսկի	1,3	1,2	—	0,22
50	Կուշնյակի	1,4	1,3	—	0,22
51	Ազովի	1,4	1,3	—	0,22
52	Ստարոմիսկի	1,5	—	—	0,22
53	Յեյսկի	1,5	1,4	—	0,22
54	Պավլովսկի	1,4	—	—	—
55	Պ.-Պավլովսկի	1,4	—	—	0,20
56	Տիեռնեցկի	1,4	—	—	0,20
57	Կանսկի	1,4	—	—	0,20
58	Բրյուսովսկի	1,4	—	—	—
59	Պր. Ախտարսկի	1,4	—	—	0,20
60	Տիմոնսկի	1,4	—	—	—

№	Կարգի	Կուրսութաներ				
		Ցորին	Համար	Փարի	Արևմտյան ձեռնարկ համար	
Յ Ե Ր Կ Ր Ա Մ Ա Ս Ի						
Ինքնավար մարզերի և վարչական ուսումնական անուանները						
61	Սրբաշինսկի	1,4	—	—	0,20	
62	Կրասնոդարի	1,4	—	—	0,20	
63	Ուստ-Լաբինսկի	1,4	—	—	0,20	
64	Կոբնովսկի	1,4	—	—	0,20	
65	Ն.-Արեքսանդրովսկի	1,3	—	—	0,22	
66	Կրասնոսելսկի	1,3	—	—	—	
67	Վանովսկի	1,3	—	—	—	
68	Կուրգանովսկի	1,3	—	—	—	
69	Արմավիրի	1,3	—	—	—	
70	Նեվինոմիսկի	1,4	—	—	0,20	
71	Ուրադնիսկի	1,4	—	—	0,22	
72	Բառալայանսկի	1,4	—	—	0,20	
73	Կուրսովսկի	1,3	—	1,4	—	
74	Հանգամանի Ջրերի	1,3	—	—	0,20	
75	Եսենսովսկի	1,4	—	—	0,20	
76	Տեմրակի	1,3	—	—	—	
77	Անապայի	1,3	—	—	—	
78	Կրիմսկի	1,3	—	—	—	
79	Արիսկի	1,4	—	—	—	
80	Սեմերսկի	1,4	—	—	—	
81	Գաբրիել-Կուրյի	1,5	—	—	—	
82	Բելոբեյսկի	1,4	—	—	—	
83	Առշերտնի	1,4	—	—	—	
84	Հայկական	1,4	—	—	—	
85	Մայկոպի	1,4	—	—	—	
86	Գեյնիսկի	1,4	—	—	—	
87	Տուրպոնի	1,4	—	—	—	
88	Տապուրսկի	1,4	—	—	—	
89	Սոչու	1,4	—	—	—	
90	Հոնական	1,4	—	—	—	
91	Լաբինսկի	1,4	—	—	—	

ՀԱՅԿԱՆ ՏՐԱԴԱԴԱՆՈՒՄ
ԴՐՈ ԵՄՈՒՆԱԿՈՆԱ
★ ՀԱՍՈՒՆ - 1988 ԵԴՐ ★

91662 15 400.

16767
Цена 15 коп.
с. х. 4. 0

На армянском языке

ДЬЯЧЕНКО
**ЗНАЧЕНИЕ И ЗАДАЧИ ОСЕННЕЙ
СЕЛЬСКО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ КОМПАНИИ**

Сев.-Кав. Кр. отд. ЦЕНТР, ИЗДАТ. народов СССР
„КРАЙНАЦИЗДАТ“

Уполкрайлит № 3361 Ростов на Дону.
газ.-кн. тип. СККПО Ст.-ф. Б6 176x125 Зак. № 3781. Тираж 1500